

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**SPORDA PSİKOLOJİK MOTİVASYON FAKTÖRÜ OLARAK
ÖDÜL VE CEZANIN CİNSİYET VE SPORA BAŞLAMA YAŞI
DEĞİŞKENİNE GÖRE İNCELENMESİ**

115296

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Gülsüm BAŞTUĞ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Mehibe AKANDERE

KONYA- 2002

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**SPORDA PSİKOLOJİK MOTİVASYON FAKTÖRÜ OLARAK ÖDÜL VE CEZANIN
CİNSİYET VE SPORA BAŞLAMA YAŞI DEĞİŞKENİNE GÖRE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülsüm BAŞTUĞ

Bu tez aşağıda isimleri yazılı tez jürisi tarafından 05.02.2002 günü sözlü olarak yapılan tez savunma sınavında oy birliği ile kabul edilmiştir. (S.B.E. Yön. Kur. Karar Tarih ve No:.....)

Tez Jürisi: Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehibe AKANDERE
Üye : Yrd. Doç. Dr. Burhan ÇUMRALIGİL
Üye : Yrd. Doç. Dr. Ahmet SANIOĞLU

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ.....	1
2.LİTERATÜR BİLGİ.....	2
2.1.Psikoloji Nedir?.....	3
2.2.Psikolojinin Konusu.....	4
2.3.Psikolojinin Alt Dalları.....	5
2.3.1.Klinik ve Danışmanlık Psikolojisi.....	5
2.3.2. Okul ve Eğitim Psikolojisi.....	6
2.3.3.Kişilik ve Sosyal Psikoloji.....	6
2.3.4.Gelişim Psikolojisi.....	7
2.3.5.Endüstri Psikolojisi.....	7
2.3.6.Spor Psikolojisi.....	8
2.4.Spor'un Tanımı.....	9
2.5.Motivasyonun Tanımı.....	9
2.5.1.Motivasyon Teorileri.....	13
2.6.Spor ve Motivasyon.....	14
2.6.1.Spor'da Hukuki Açıdan Ödül ve Ceza- Motivasyon.....	16
2.6.2. Spor'da Ahlaki Açıdan Ödül ve Ceza- Motivasyon.....	17
2.6.3. Spor'da Ekonomik Açıdan Ödül ve Ceza- Motivasyon.....	19
2.6.4. Spor'da Eğitim Açısından Ödül ve Ceza- Motivasyon.....	20

2.6.5. Sporda Psikolojik Açıdan Ödül ve Ceza- Motivasyon.....	23
3.MATERYAL VE METOT.....	27
3.1.Materyal	27
3.2.Metot.....	27
4.BULGULAR.....	28
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	42
6.ÖZET.....	56
7. SUMMARY.....	58
8. KAYNAKLAR.....	60
9. EKLER.....	63
10. ÖZGEÇMİŞ.....	70
11.TEŞEKKÜR.....	71

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4.1. Deneklerin N sayılarını gösteren tablo.....	28
Tablo 4.2. Deneklerin sporla ilgilenme sebebi açısından analizi.....	28
Tablo 4.3. Deneklerin başarılı olmaları açısından analizi.....	29
Tablo 4.4. Deneklerin spora başlamalarında en etkili kişiler açısından analizi.....	29
Tablo 4.5. Deneklerin sporda en önemli motivler açısından analizi.....	30
Tablo 4.6. Deneklerin spor yapma amacı açısından analizi.....	30
Tablo 4.7. Deneklerin müsabakalarda karşılaşmak istediği rakipler açısından analizi.....	31
Tablo 4.8. Deneklerin ödül çeşidi açısından analizi.....	31
Tablo 4.9. Deneklerin ödüllü veren kişi açısından analizi.....	32
Tablo 4. 10. Deneklerin aldıkları prim miktarı açısından analizi.....	33
Tablo 4.11. Deneklerin aldıkları primlerin yüksekliği açısından analizi.....	34
Tablo 4.12. Deneklerin aldıkları primlerin az olması açısından analizi.....	34
Tablo 4.13. Deneklerin Dünya şampiyonalarında aldıkları ödül açısından analizi.....	35
Tablo 4.14. Deneklere göre en ağır ceza açısından analizi.....	36
Tablo 4.15. Deneklerin sporcular arası çatışmalarda ceza açısından analizi.....	36
Tablo 4.16. Deneklerin aldıkları ceza açısından analizi.....	37
Tablo 4.17. Deneklerin aldıkları cezaya tepkileri açısından analizi.....	37
Tablo 4.18. Deneklerin takım sporlarında aldıkları mağlubiyet açısından analizi.....	38
Tablo 4.19. Deneklere ödüllerin verilmesi açısından analizi.....	39
Tablo 4.20. Deneklere birçok cezadan sonra verilen ödül açısından analizi.....	39
Tablo 4.21. Deneklere alınan ödüllerin kendi benliğini tanıma açısından analizi.....	40
Tablo 4.22. Deneklerin aldıkları ödüllerin benlik tasavvuru açısından analizi.....	40

Tablo 4.23. Deneklere Antrenörlerin verdiği cezalar açısından analizi.....41

1.GİRİŞ

Psikoloji, hayatımızın hemen her yönü ile ilgili soru ve problemlere cevap aramaya çalışır. Bugünün modern toplum hayatı gittikçe daha karmaşık bir düzen içerisine girmektedir. Sanayi, iletişim ve teknik ilerlemelerin sonucunda modernleşen ve bunun sonunda da farklılaşmaya başlayan insan davranış ve ilişkilerinin var olduğu bir toplumun üyeleriyiz.

Bugün psikoloji bilimi; kognitif (bilişsel), motivasyonel ve heyecansal süreçler ile bu süreçlerin ortaya çıktığı sosyal situasyonlarla (bulgularla) ilgili hipotezleri test etmeyi ve onları geliştirmeyi amaçlar (Arkonaç 1998).

Motivasyon: İnsan organizmasını davranışa iten, bu davranışların şiddet ve enerji düzeyini tayin eden, davranışlara belirli bir yön veren ve devamını sağlayan çeşitli iç ve dış sebepleri ve bunların işleyiş mekanizmalarını içermektedir (Arık 1996).

İnsan davranışı kolayca gözlemlenemeyen çeşitli etmenlerce yönlendirilir. Davranışların itici gücü olan bu etmenlere güdü adı verilir. Psikologlar insanı harekete geçiren güdülerini, fizyolojik güdüler (birincil güdüler) ve toplumsal psikolojik güdüler (ikincil güdüler) olmak üzere iki grupta ele alırlar. Fizyolojik güdüler insanın yaşamını sürdürmesi, varlığını koruyabilmesi için gerekli olan açlık, susuzluk gibi temel ihtiyaçlarla ilişkilidir. Toplumsal-psikolojik güdülerin ise, bireyin toplum içinde kendine uygun bir yer edinme, güvenlik, bağımsızlık, başka insanlarla birlikte olmak, beğenilmek, saygınlık kazanmak ve nihayet kendini gerçekleştirmek gibi çok çeşitli ihtiyaçlarla ilgili güdüler olduğu kabul edilir.

Fizyolojik güdüler tüm canlılar için evrensel iken, toplumsal- psikolojik güdüler açısından bireyler arasında büyük farklılıklar olduğunu belirtmek gerekir. Toplumsal-psikolojik güdülere kaynak olan ihtiyaçların her bireyde aynı güç ve yoğunlukta olmaması, bireyin bunları karşılamaya yönelmesinin şiddetini de etkilemektedir. Yani insan için bir amaç ne ölçüde önemli ise, bu amaca doğru güdülenme düzeyi de o kadar yüksek olmaktadır (Can ve ark. 1993).

E.L.Thordike'a göre, belirli davranışları tekrar yapma eğilimi cezayla azaltılabilir. Bunun için istenmeyen davranıştan sonra hemen ceza uygulanır. Fakat sonraları Thordike, cezanın davranışlar üzerinde fazla bir etkisi olmadığına karar vermiştir.

Ceza, bir tepkinin yapılmasına veya yapılmamasına bağlı olarak karşılaşılan organizma için zararlı bir olaydır. Ceza, genellikle yapılmakta olan bir davranışı durdurmak için uygulanır.

Skinner'in deneyleri bir darbeye cezalandırılan farelerin neticede tepkilerini tuttuklarını, fakat sonra, belirli bir sönme devresi geçince, cezalandırılmamış fareler kadar çok tepki yaptıklarını göstermektedir (Arık 1996).

Ödül ve ceza, cezayı verene bağlıdır. Bu sebeple gözetim, kontrol önemlidir. Bazen gözetim ve kontrol kolaylıkla sağlanabildiği halde, ödül ve cezanın uygulanması gerektiği hallerde zor olmaktadır. Mesela, sporcunun antrenmanlarda çalışıp, çalışmadığı takip edilebilir.

- Ceza, sporcuyla olumsuz düşünmeye iter. Ödül ise ödül verenin sevilme ihtimalini artırır.
- Ceza, ilişkileri koparmaya, ödül ise ilişkileri sürdürmeye sevk edebilir. Çünkü ödül alan sporcu ödül vereni kendi başarısından haberdar etmek isteyecektir. Tersisi durumda ise başarısızlığını gizlemeye çalışacaktır.
- Ceza alan sporcular düşüncelerini saklamaya çalışırlar. Yöneticilerin düşüncelerini benimsemeye fazla istekli olmazlar (Bilgin 1988).

Bu amaçla araştırmamızda spor ve motivasyon kavramları açıklandıktan sonra, spor-motivasyon ilişkisi ele alınmış; hukuki, ekonomik, ahlaki, eğitim ve psikolojik açıdan ödül ve ceza konusu tüm yönleriyle incelenmiştir.

2. LİTERATÜR BİLGİ

2.1.Psikoloji Nedir?

Psikoloji, davranışların ve zihinsel süreçlerin bilimsel incelenmesi olarak tanımlanabilir (Atkinson 1999).

Psikoloji davranış bilimlerini oluşturan temel bilim dallarından biridir. İnsan davranışını bilimsel olarak inceleyerek açıklamaya ve bazı kişisel davranışları önceden tahmin etmeye çalışan bir araştırma, uygulama alanıdır.

Psikoloji, insanların gözlenebilen davranışlarını ve bu davranışların çevredeki dış olaylarla insan organizmasının içinde geçen ve gözlenemeyen fiziki ve zihni süreçlerle olan ilişkisini sistematik bir biçimde inceleyip açıklamaya çalışır.

Psikolojiyi “ içinde buldukları çevre içinde insanların davranışlarını analiz eden bir bilim dalı” olarak tanımlamak mümkündür (Aytaç 2000).

Bilim hemen görülebilen, pratik değeri olan olaylar veya bilgilerle sınırlanamaz. Artık hemen herkes, hatta en yararlı yaklaşımı (pragmatic) politikacı veya işadamı bile, bilgi için bilgi edinmeye çalışmanın eninde sonunda önemli pratik değerler olabileceğini bilmektedir. Ayrıca hayvan davranışları da insan davranışları kadar ilginç olabilir. Bu yüzden nasıl ki bir zoolog hayvanlar dünyasının tüm üyelerinin yapı ve işlevlerini inceliyorsa, psikolog da hem hayvan hem de insan davranışlarını sistematik olarak gözler.

Bunun yanı sıra hayvan davranışlarını incelemenin aynı derecede önemli başka bir nedeni daha vardır. Hayvan ve insan davranışları arasında birçok benzerlik vardır. Hatta hayvanlar ya doğal olarak ya da laboratuvarında, öğretildikten sonra, insanların gösterdiği bazı davranışları basit şekilde yapabilirler. Bu nedenle hayvan davranışlarının incelenmesi psikologun insan davranışlarını anlamasına yardımcı olur. İnsanlarda yapamayacağımız birçok önemli deneyleri hayvanlar üzerinde yapabiliriz, çünkü insanlara kobaymış gibi davranamayız.

Hayvanlar üzerinde yapılan çalışmalarda geliştirilen temel ilkeler çoğu kez insanlara genellenebilmektedir.

Psikoloji insan ve hayvan davranışlarını inceleyen bir bilimdir. İnsanların ve hayvanların davranışlarını anlayabilmek için akılcı ve bilimsel yollar kullanır (Morgan 2000).

Psikolojide deneysel yöntem, organizmanın içinde bulunduğu çevrenin koşullarını etkin bir biçimde denetlemeyi gerektirdiğinden, yöntemin hayvanlar üzerinde kullanılması daha kolay ve uygun oluyordu. Bu nedenle davranışçı psikoloji araştırmalarının çoğunluğu hayvanlar üzerinde yapılmış, elde edilen bulgular daha sonra insanlara genellenmiştir.

İnsan zihninin davranış üzerindeki etkisini kabul etmeyen bu yaklaşıma psikoloji içinde tepki oluşmaya başlamış ve bilgi işlem (infomation processing) mühendisliğinin geliştirdiği kavramların yardımıyla, 1960'lardan bu yana insan algılaması, bellek süreçleri ve düşünme gibi zihinsel işlevleri inceleyen bilişsel (zihinsel / cognitive) psikoloji ortaya çıkmıştır.

Modern psikoloji günümüzde, davranışı ve davranışın altında yatan süreçleri bilimsel olarak inceleyen çalışma alanı olarak tanımlanır (Cüceloğlu 1999).

2.2.Psikolojinin Konusu

İnsan, bir yandan çevresini etkileyip değiştirirken, bir yandan da değişikliklere sağlıklı uyumlar yapmaya çalışmaktadır. Bu amaçla düşünmekte, çaba harcamakta, çeşitli eylemlere girişmekte ve öğrenmektedir. İster insanın içinde oluşan düşünsel ve duygusal olaylar olsun, isterse dışardan gözlenebilen fiziksel yönelimler olsun, bireyin uyum sağlama amacı ile yapmış olduğu bütün bu etkinliklere davranış denmektedir.

Davranış: Bir organizmanın anlatılabilen, gözlenebilen yada ölçülebilen tüm etkinliklere davranış denmektedir.

İşte psikolojinin başlıca uğraş alanı da canlı varlığın bu davranışları olmaktadır. Psikoloji bilimi, bir yandan davranışlarımızın hangi koşullarda ve nasıl oluştuğunu keşfetmeye çalışırken, bir yandan da psikolojik olgularla ilgili genellemeler ortaya koyar ve davranışın yasalarını bulmaya çalışır (Can ve ark. 1993).

Psikoloji;

Duyarlık: İnsanda ve hayvanlarda canlı varlığın kendilerine karşı etkili olduğu (basınç, ısı, ışık, ses, kimyasal etmenler gibi) görülebilen olayları,

Hafıza: Biçimleri, renkleri, kelimeleri, sayıları, kişileri, mantıklı ilişkileri hatırlamak gibi konularla ilgilenir (Guillaume 1970).

2.3.Psikolojinin Alt Dalları

Psikoloji bir bütün yapan, davranışa duyulan ilgidir. Ancak bu ilgi çeşitli şekillerde ortaya çıkar ve davranıştan söz etmenin birçok yolu vardır. Bir kişi için psikoloji psiko- analiz anlamına gelebilir; bir başkası için beynin davranışı nasıl kontrol ettiğinin incelenmesi olabilir; bir başkası için ise duyum sisteminin dakik incelenmesi demek olabilir. Bu bilgiler öylesine farklıdır ki, “ Bir psikoloji yoktur; psikolojiler vardır” diyebiliriz.

Psikolojinin temel uzmanlık alanları veya alt dalları;

2.3.1.Klinik ve Danışmanlık Psikolojisi

Duygusal bozukluklara tanı koyarlar ve bunları psikoterapi ile tedavi ederler. Bu alanda psikolog ve psikiyatr kavramlarını inceleyelim. İkisi arasındaki en belirgin fark, klinik psikoloğunun normal Bilim Doktoru (Ph.D.) derecesi, psikiyatrin ise Tıp Doktoru (M.D) derecesi olmasıdır. Psikologun tıp eğitimi yoktur ve bu sebeple tıbbi tedavi (ilaçlar, ameliyat ve benzeri terapi çeşitleri) uygulayamaz. Aynı zamanda bir tıbbi bozukluğun olması halinde hastanın bir psikiyatr tarafından görülmesi gerekir. (Morgan 2000).

Klinik psikolojisi, psikolojik hastaların tedavisinde yardımcı olur (Aytaç 2000).

Bireye düşümsel, duygusal ve davranışsal düzeyde yardımcı olmak, çevresiyle daha uyumlu bir ilişki kurmasını sağlamak, klinik (clinical) psikolojinin amaçları içine girer.

Danışmanlık Psikolojisi (counseling) ise, bireyin kendi yaşamının değişik yönleriyle ilgili kararlar vermesine yardımcı olabilecek bilgi ve yetenekleri bireyde geliştirmeyi amaçlar (Cüceloğlu 1999).

2.3.2. Okul ve Eğitim Psikolojisi

Öğrencilere test uygulayan ve rehberlik eden danışman psikologlar bazen okul psikologu olarak anılır. Okul psikologu testler ve mülakatlar yoluyla bir öğrencinin okulla ilgili sorunlarının nedenlerini anlamaya çalışır.

Eğitim psikologları, öğrenme ve güdü konusundaki psikoloji bilgilerini uygulayarak okulda daha etkili bir öğrenmeyi gerçekleştirmekle ilgilenirler (Morgan 2000).

Eğitim psikolojisi; eğitim alanında, bilgi ve becerilerin öğrenilmesi ve öğretilmesinde ders kitaplarının düzenlenmesinden, öğrencinin değerlendirilmesine kadar geniş bir çevrede uygulama alanı vardır (Aytaç 2000).

Eğitimde verimin en üst düzeye ulaşması için öğretmen nasıl yetiştirilmeli, öğretim programı gerek içerik, gerek biçim olarak nasıl düzenlenmeli, sınıf ortamını etkileyen değişkenleri nasıl değerlendirmeli gibi sorular, okul ve eğitim psikolojisinin ilgilendiği konulardan birkaçına örnek oluşturur.

2.3.3. Kişilik ve Sosyal Psikoloji

Kişilik psikolojisi, bireylerin kendilerine özgü davranış, düşünce ve duygu biçimleriyle ilgilenir.

Günlük yaşamı içinde birey her an hem çevresiyle, hem de kendisiyle sürekli etkileşim halindedir. Birey bu tür etkileşimlerde bulunurken kendine özgü duygu, düşünce ve davranış özellikleri gösterir. Davranış, düşünce ve duygu özelliklerini incelemeyi kişilik psikolojisi üstlenmiştir (Cüceloğlu 1999).

Kişilik psikolojisi bir başka uzmanlık dalı olan sosyal psikolojiyle yakından ilişkilidir; çünkü hepimiz sosyal varlıklarız ve kişiliklerimiz sosyal etkiler altında gelişir. Sosyal psikologlar özellikle söz konusu sosyal etkenlerle ve etkileri ile ilgilenirler. Küçüklü-büyükü çeşitli gruplardaki kişiler arası sosyal etkileşimleri incelerler (Morgan 2000).

Bireylerin birbiriyle etkileşimini inceleyen psikoloji dalına sosyal (social) psikoloji adı verilir. Sosyal psikolojinin araştırma kapsamı içine, kişilerin birbirini algılamasında etkisini

gösteren önemli değişkenler olarak tutumlar, kişisel çekicilik, uyma, itaat (boyun eğme /obediens), sosyal normlar, ikna etme- edilme ve benzeri konular girer (Cüceloğlu 1999).

Sosyal ortamlardaki bireyin ve grupların davranışını inceler. Bireyler arası etkileşim biçimini konu edinir. Kişilerin diğerlerine ilişkin algıları, nesne ve durumlara ilişkin tutumları, yardımseverlik ve saldırganlık gibi davranışları, grupların oluşumu, grup içi ilişkiler, liderlerin gruplar arası nasıl etkilediği, kentlerin davranışlar üzerindeki etkileri, sevgi ve çekicilik. sosyal psikolojinin önemli konularından bazılarıdır (Aytaç 2000).

2.3.4.Gelişim Psikolojisi

Gelişim psikologları doğulmeden ölüme kadar yaşa bağlı olarak görülen davranış değişikliklerini inceler. Davranışlar ve yetenekler küçük yaşlarda en hızlı değiştiğinde, çocuk psikolojisi geleneksel olarak gelişim psikologlarının en çok ilgisini çeken bir alan olarak belirir (Morgan 2000).

Gelişimsel (developmental) psikoloji, bireyin kronolojik yaşıyla onun davranışının türü arasındaki ilişkiyi inceler. Gelişimsel psikolojinin diğer bir konusu da çocuğun içinde büyüdüğü çevre özellikleriyle onun geliştirdiği davranışı, nasıl ve ne derecede etkilediğini bulmayı amaçlar (Cüceloğlu 1999).

2.3.5.Endüstri Psikolojisi

Psikolojinin en son uygulandığı alanlar arasında endüstri, işletme ve benzeri hizmetler gibi çalışma alanları vardır. Bu gibi alanlarda ilk kullanılan psikolojik araçlar zeka ve yetenek testleri olmuştur. Çünkü, bu araçlar iş sahalarında personel seçme ve personel sınıflama gibi hizmetlerde yararlı olmuştur (Morgan 2000).

Endüstriyel (industrial) psikoloji belirli bir işe en uygun kişiyi veya belirli bir kişiye en uygun işi seçmeyle ilgilenir. Ayrıca endüstri kuruluşunda çalışan bireylerin işten doyum almalarını sağlamayı ve üretimde verimlilik düzeylerini yüksek tutabilmeyi amaçlayan çevresel, psikolojik ve sosyal düzenlemeler getirir (Cüceloğlu 1999).

2.3.6.Spor Psikolojisi

Uygulamalı psikolojinin sportif davranışla ilgili bir dalı olan spor psikolojisi, sporcu davranışlarının daha doğru ve gerçekçi olarak anlaşılabilmesi ve yönlendirilebilmesi ile ilgili bir disiplindir.

Sporcu istedik davranışlar kazanabilmelerine, bu davranışlarını geliştirip pekiştirmelerine yardımcı olmaya çalışan antrenörler veya Beden Eğitimi öğretmenleri gibi görevlilerin psikolojinin ilkelerinden geniş ölçüde yararlanmaları gerekir.

Spor psikolojisinde, sporcu davranışları genel olarak üç başlık altında ele alınmaktadır. Bunlar da sporcu davranışlarının;

1-Organik- Psikomotor

2-Kişilik- Motivasyon

3-Sosyal-Psikolojik yönlerini oluşturmaktadır.

Organik- Psikomotor boyutuyla ilgili sorunları arasında genel motor davranışlar (denge, koordinasyon ve sürat gibi), motorik öğrenmeler ve motor gelişimle ilgili konular yer almaktadır.

Kişilik-Motivasyon; sporcuların psikolojik yönden yarışmalara hazırlanmaları, yarışma öncesi ve yarışma anında sporcularda görülen kaygı halleri, sporculara özgü diğer sorunlar ve tüm bunlarla baş etme yolları spor psikolojisinin kişilik ve motivasyon boyutunu oluşturan sorun alanlarından bazılarıdır.

Sosyal- Psikolojik boyut; Bir küçük grup olarak takımdaki kişiler arası ilişkiler, sporcuların davranışlarını yönlendiren güçlü tutumlar, bir birey olarak sporcunun veya takımın moralini etkileyen sosyal psikolojik etmenler, seyirci faktörünün takımın başarısına etkisi, işbirliği, rekabet ve liderlik gibi sorunlar, spor psikolojisinin sosyal-psikolojik boyutunda incelenen sorunların belli başlı örneklerini oluşturmaktadırlar (Can ve ark. 1993).

2.4.Spor'un Tanımı

Spor kelimesi İngilizce'nin yardımıyla dünyaya tanıtılmış olmasına rağmen Latince kökenlidir. Latince dağıtmak, birbirinden ayırmak anlamına gelen Disportare veya Deportare kelimesinden doğmuştur. İlk zamanlarda İngiltere' de Disport veya Desport şekliyle rastlanan kelimeler 17.yy'dan itibaren çok kullanılma sonucu ilk hecenin aşınmasıyla şimdiki haline gelmiştir. Fransızlar da aynı terimden Ortaçağ'da eğlenmek ve zevk almak anlamına gelmek üzere Se desporter, Se deporter şeklinde faydalanmışlardır. Demek oluyor ki Ortaçağ'da Latince'nin etkisi altında kalan bütün dillerde ufak farklarla dinlenme, eğlenme, neşelenme ve hoş vakit geçirme için her türlü faaliyetleri ifade etmek üzere kullanılan bir kelimedenden zamanla ve bütün dillerde, içinde yarışma, kazanma ve üstün başarı elde etme çabası olan her türlü vücut faaliyetlerini belirten ve günümüzün yaygın terimi olan Sport türemiştir (Yerlisu 1993).

Spor, ilerleme, kazanma, geçme ve başarılı olma arzusundan doğan rekabete dayalı bir faaliyettir. Spor bir yönden herkesin üstünde olmak hırsı ile duyguya, diğer yönden başarıya etken olan teknik çalışma ile akla ve mantığa dayanır (Sel 1993).

Günümüzde spor pek çok ülkede beden eğitiminin temel bir metodu olarak kullanılmakta ve beden eğitimi faaliyetlerinin büyük bir kısmı spora dönük gayelere hizmet etmektedir. Spor ve beden eğitimi birbirini tamamlayan ve birbirinden ayrı düşünülmemesi gereken iki kavramdır. Beden eğitimi ve spor iradeyi güçlendirerek, insanın kendi kendine güvenini kazanmasını sağlayarak şahsiyetin oluşmasını kolaylaştırır. Spor ve beden eğitimi, ferdin keşfedilmemiş özelliklerini ve yaratıcı yönünü harekete geçiren bir önemli faktördür (Erkal 1992).

Spor, yenme ve üstün olma gibi insan içgüdüsünün tatminini amaç edinen belirli kurallar içinde yapılan, rekabete dayalı, sosyalleştirici, bütünleştirici, fiziki, zihni ve ruhi faaliyetlerin bütünüdür (Akdenk 1986).

2.5.Motivasyonun Tanımı

İnsanoğlu öğrenir, hatırlar, düşünür, ihtiyaç duyar ve ister. Acıktığında yiyecek ihtiyacını, susduğunda su ihtiyacını, başkaları tarafından kabul görme ihtiyacını, başarılı olma

ihtiyacını karşılamak üzere harekete geçer ve bu hedeflerine ulaşmak için davranışlarda bulunur. Psikolojide istekler ve ihtiyaçlar motivasyon başlığı altında toplanırlar (Arkonaç 1998).

Kelimenin kökü “motiv” sözcüğü Latince “ hareket ettirmek” anlamına gelen “movere” sözcüğünden gelmektedir (Köknel 1997).

Organizmayı harekete iten, hareketlerine belirli bir yön veren ve bunların şiddetini tayin eden fizyolojik ve psikolojik “sebepler” ve bunlarda görülen değişimler “ motivasyon psikolojisinin ilgi alanı içine girer (Arık 1996).

Güdülerin kaynağı bireyin gereksemeleridir. Gereksemede bedende herhangi bir nesnenin azalmasına yada yokluğuna dayanır. Gerekseme, kendini, giderilmesi gereken bir “güç” yada “gerilim” biçiminde ortaya koyar. Bu da psikolojide dürtü “ drive” denir. Dürtünün organizmada belli bir davranışa yönelmesi biçimine de “ güdü” (motive) denir. Güdülerin gerçeklerle teması sonucunda “ davranış” (behavior) ortaya çıkar. Davranışın ortaya çıkmasıyla da “ öğrenme” oluşur. Bunlar şöyle simgesel bir formülle gösterilebilir;

Gerekseme- Güdü-Davranış= Öğrenme (Binbaşoğlu 1991).

Organizmanın öğrenmeye güdülenmiş olması onun öğrenmesini kolaylaştırır (Bacanlı 2000).

Öğrenmede güdüler üç yönden önemlidir;

1-Güdü davranışı oluşturan en önemli koşuldur.

2-Güdü pekiştirme için gereklidir. Bu nedenle, güdü, öğrenmenin temel koşuludur. Örneğin, yiyecek aç bir organizma için uygun bir ödüldür.

3-Güdü, davranışın değişkenliğini denetler. Böylece organizmanın doğru tepkide bulunabilme olasılığı artar (Binbaşoğlu 1991).

Bireyin içinde yaşadığı biyolojik ve sosyal ortamda varlığını sürdürmeye yönelik davranışlarının nedenlerine motiv ve bütünü ile bu olguya motivasyon denir. Örneğin; Karnı

aç olan insan her ne pahasına olursa olsun karnını doyurmak ister, çünkü varlığı tehlikeye girmiştir. Ancak sosyal ortam bireyin hırsızlık yaparak karnını doyurmasına izin vermez (Başer 1998).

Güdülerin görevleri üç kısımda toplanmaktadır;

1-Öğrenme sırasında, davranışların canlı ve istekli olmasını sağlar. Güdülenmek bireyde saklı olan enerjiyi ortaya çıkarır. Övme, azarlama, not, ödül vb. verme.

2-Bireyin kendisiyle ilgili tepkilerde bulunmasını sağlar. Bireyin, bir gazetede kendisiyle ilgili kısımları seçmeye ve öğrenmeye çalışması gibi.

3-Güdüler, bireyin davranışlarına yön verir: Birey, yaptığı işin sonunda, alacağı sonucu görebildiği oranda başarısını artırır (Gates ve ark. 1962).

Motivasyonu genel anlamıyla öğrenme konusu yapan ve kişinin belli bir hedefe yönelmesi, hazır olması, kendini kurması şeklinde ele alan tanımlarda vardır. Örneğin; “motivasyon, davranışları yönlendiren ve rehberlik eden bir durum yada bir iç güçtür (McConnel and Philipchalk 1992).

Motive olma ile güdülenmeyi eş anlamlı kabul eden yaklaşımlarda vardır. Güdü kavramı insanın biyolojik yönüyle ilgili olmasına rağmen, psikolojide ihtiyaç, istek, arzu manasında da kullanılmaktadır. “Günlük hayattaki davranışlarımızın çoğu amaçsız değil, belirli hedef yada hedefleri olan davranışlardır. Güdü, bir davranışı başlatan ve bu davranışın yön ve sürekliliğini belirleyen içsel (bireye ait) bir güç olarak tanımlanır. Ancak bir güdü yada güdüsel davranıştan söz edebilmemiz için aynı zamanda davranışın bir hedef yada hedeflere yönelmesi de gerekmektedir. Bir davranışın hangi hedef yada hedeflere yöneleceğini, bu davranışı başlatan güdünün türü belirler. Bizim için olumlu yada olumsuz değer taşıyan her şey yada her durum güdüsel bir davranışın hedefi olabilir. Olumlu olarak değerlendirdiğimiz hedefler yaklaşmak, elde etmek istediğimiz hedeflerdir (Özkalp 1987).

Motivasyonu insanın fizyolojik, sosyal ve psikolojik yönleriyle ele alan ve motivleri bu alanlarda ilişkilendiren yaklaşımlarda vardır. Bu yaklaşımın temel fikirlerini şöyle özetlemek mümkündür. “Bazı motivasyonlar organizmanın fizyolojik yapısı ile, bazıları ise sosyal ve

psikolojik yapısı ile ilgilidir. O halde motivler, fizyolojik motivler ve psikolojik motivler olmak üzere iki türlü de ifade edilebilir. Fizyolojik motivlerin kaynakları içgüdü ve iç dürtülerdir. Sosyal ve psikolojik motivasyonların bir kısmı hayvan ve insanlar için ortak olmakla birlikte, bunlar genellikle insanlar için söz konusudur. Her insan toplum içinde yaşar, toplumun sosyal değer ve normlarını benimseyerek motivasyon kazanır. Bazı sosyal ve psikolojik motivasyonlar da fizyolojik motivlerden kaynaklanmakla birlikte, sosyal yapıya göre biçimlenir. Söz gelişi, en kuvvetli motiv olan anne sevgisi temelde fizyolojik kaynaklıdır.

Bir motiv birçok motivasyona sebep olabildiği gibi, bir motivasyonda birçok motiv tarafından yöneltilir. Nitekim açlık motivü çoğu insanı çalışmaya iterken, bazısını da hırsızlığa yöneltilir (Şen 1992).

Öğrenmeyi etkileyen etmenler iki bölümde incelenirken;

1-Fizyolojik etkenler: açlık güdüsü, susuzluk güdüsü, diğer fizyolojik güdüler gibi

2-Psikolojik ve toplumsal etkenler: Toplanma güdüsü, üstün olma güdüsü, başkalarının övgüsünü (takdirini) kazanma güdüsü, yenilik arama ve değişikliklerden hoşlanma güdüsü gibi (Binbaşoğlu 1991).

Yüksek düzeylerde içsel ve dışsal motivasyon, elit düzeyde performans için zorunludur. Bu türlü bir motivasyon sporcularda kendi kendilerini yönetme, algılamaları yükseltilebilir ve geliştirilebilir (Konter 1998).

Toplumsal- Psikolojik güdüler, bireyin toplum içinde kendine uygun bir yer edinmek, güvenlik, bağımsızlık, başka insanlarla birlikte olmak, beğenilmek, saygınlık kazanmak ve nihayet kendini gerçekleştirmek gibi çok çeşitli ihtiyaçlarla ilgili güdüler olduğu kabul edilir (Can ve ark. 1993).

Sporcuyla olan ilişkilerine göre ise motivler, doğrudan veya toplumsal bir çerçeve içerisinde dolaylı olarak sporcunun kendisiyle ilgilidir. Spor motivleri altı gruba ayrılmaktadır:

- Spor faaliyetinin kendisi ve doğrudan sporcuyla ilgili motivler: Bedeni faaliyet, hareket, belirli spor hareketlerinden zevk alma, kendini tanıma ve geliştirme, bedeni meydan okuma, macera, gerilim, heyecan

- Spor faaliyetinin kendisi ve toplumsal çerçeve içerisinde sporcuyla ilgili motivler: Karşılıklı toplumsal etkileşim, başkalarıyla birlikte spor yapmaktan zevk alma
- Spor faaliyetinin sonucu ve doğrudan sporcuyla ilgili motivler: Kendi kendini onaylamaya yönelik başarı motivisi
- Spor faaliyetinin sonucu ve toplumsal çerçeve içerisinde sporcuyla ilgili motivler: Kendini gösterme, başkaları tarafından onaylanma, toplumsal itibar görme, prestij, üstünlük
- Daha ileri amaçlara ulaşmak için aracı olarak spor faaliyetinin kendisi ve doğrudan sporcuyla ilgili motivler: Sağlık, dış görünüş, boş zamanları değerlendirme, maddi kazanç, seyahat.
- Daha ileri amaçlara ulaşmak için aracı olarak spor faaliyetinin kendisi ve toplumsal çerçeve içerisinde sporcuyla ilgili motivler: Arkadaşlık başkalarıyla ilişki kurmak, saldırganlık, toplumda bir yer edinme, ideoloji (İkizler 1994).

Sporla ilgili konu üzerinde dikkatini toplama, kendini verme, zorluklarla karşılaştığında istenilen davranışı yapmaya çalışma, bundan vazgeçme, gayeye ulaşmada ısrar etme ve kararlı olma motive olmuş davranış dediğimiz davranışların özellikleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.5.1.Motivasyon Teorileri

Sporla ilgili konu üzerinde dikkatini toplama, kendini verme, zorluklarla karşılaştığında istenilen davranışı yapmaya çalışma, bundan vazgeçmeme, gayeye ulaşmada ısrar etme ve kararlı olma motive olmuş davranış dediğimiz davranışların özellikleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Erden, Akman 1995).

Motive olmuş sporcuyla, motive olmamış sporcuların davranışları arasında önemli farklılıklar vardır. Çünkü motiv, sporcuyla gayeleri ve amaçları doğrultusunda hareket etmesi için enerji verir. Atletler, top oyunları sporlarında ve kürekçiler arasında yapılan araştırmada iç sıkıntısı, kaygı ve düşük motivasyon başarı sürelerini düşürmekte, stres yaratan bu durum yorgunluk olarak kendisini gösterir. Pozitif olarak motive edilen sporcularda yorgunluk belirtileri daha geç görülür (Heckhausen ve ark. 1987).

Orta mesafe koşucularına yapılan deneysel çalışmalar gösteriyor ki; Orta mesafe koşusu öncesi bireyler güçlü bir şekilde motive ediliyor, böylelikle başarısızlıklara meydan verme azalıyor, onların maksimal aerobik güçlerinde hedefe yaklaşıldığında bir düşme görülüyor (Halvari 1991).

İnsan motivasyonunu açıklayan çeşitli teoriler vardır. Bu teoriler başlıca şunlardır;

- Davranışçı Psikolojinin Motivasyon Görüşü
- Sosyal Öğrenme Teorisinin Motivasyon Görüşü
- Hümanistik Psikolojinin Motivasyon Görüşü
- Kognitif (Bilişsel) Psikolojinin Motivasyon Görüşü
- Psiko-Analizin Motivasyon Görüşü (Cüceloğlu 1999).

2.6.Spor ve Motivasyon

Sporda motivasyonu incelerken, sporun biyolojik ve sosyal yönünü de bilmek faydalı olur. Kişilerin önemli bir gereksinimi de harekettir. Bu gereksinim spor faaliyetleri sayesinde karşılanabilmekte ve organizmada olumlu yönde gelişmeler olmaktadır. Yine spor, sosyal, ekonomik nitelikler kazanmış ve büyük kitlelere hitap etmeye başlamıştır. Spor toplumsal bir kurum haline gelmiş ve spora ilgi günden güne artmıştır. Bu durum spordaki motivasyonu da etkilemiş ve bu kavram psikolojik yönü dışında sosyal boyutlar da kazanmıştır.

Bu nedenle motivasyonu nitelik ve nicelik açısından ayrı ayrı incelemek gerekiyor:

Nitelik açısından spor motivasyonu

- Genel spor motivasyonu
- Özel spor motivasyonu

Nicelik açısından spor motivasyonu

- Yeterli motivasyon

- Yetersiz motivasyon
- Aşırı motivasyon

Genel spor motivasyonunun temelinde yatan takdir edilme gereksinimi, arkadaş arama, çevre edinme gibi sosyal gereksinimlerdir. Kısaca genci spora yönelten sosyal ve psikolojik gereksinimler etkin olma arzusu, kendini bulma, kendini anlatma, kanıtlama, tanınma, prestij, üstünlük sağlama, egemen olma arzusu, macera hevesi, karar verme halinde egemen olma gibi gereksinimlerdir.

Özel spor motivasyonu ise tamamen biyolojik içerikli olup, hareket, oyun, hareket ederek rahatlama, yüksek kondisyona sahip olma, güçlü olma ve sağlıklı olma dürtülerinden kaynaklanmaktadır.

Yeterli motivasyon halinde sporcu yarışmaya hazırdır. Fizyolojik ve psikolojik açıdan kazanmaya adaydır. Yetersiz motivasyonda (start tembelliği) sporcunun motivasyon düzeyi düşüktür. Aşırı motivasyonda (start telaşı) ise, motivasyon düzeyi çok yüksektir. Sporcusunu motive etmek isteyen bir spor hocası önce sporcunun mevcut motivasyonunun niteliği ve niceliğini doğru saptamak zorundadır (Başer 1998).

Sporunda yüksek performans bedensel değil, aksine tamamen psikolojik bir kavramdır. Bir sporcunun kondisyonu, tekniği ve taktik kapasitesi ne kadar yüksek olursa olsun, bunları bir yarışmada oyuna yansıtamazsa hiçbir değeri yoktur. Bunun için ise hırs, irade, istek, özveri, sabır, azim, zeka ve kültür gibi çeşitli psikolojik özelliklere gereksinim vardır (Başer 1994).

Organizmayı canla başla bir davranışta bulunmaya, bir işi yapmaya yönelten, kimi zamanda bir davranışı yapmaktan alıkoyan etken, motivasyonun gücü, şiddetidir. Günlük hayatımızda da güdülerin mahiyet ve şiddetlerine bağlı olarak bütün davranışlarımız yön kazanmakta veya sürekli olarak değişmektedir. Örnek olarak, oynayacağı maçı kaybettiği takdirde küme düşme tehlikesi olan bir takımdaki oyuncuların maça sarılmasıyla, sonuç ne olursa olsun lig sıralamasındaki yeri değişmeyecek olan bir takımdaki oyuncuların veya kazandığı takdirde şampiyonluk bekleyen daha başka bir takımdaki oyuncuların hareket tarzlarındaki farkları kolaylıkla gözlemleyebiliriz. Aynı sporcular aynı fizik ve fizyolojik

durumda oldukları varsayılan bireylerdir; oysa değişik güdülerle aynı beden farklı şekilde hareket eder duruma gelmiştir (Özbaydar 1983).

2.6.1.Sporla Hukuki Açısından Ödül ve Ceza- Motivasyon

Motivasyonun bir insan özelliği olması açısından, hukuki açıdan da ele alınması gerekmektedir. Ülkemizde ve başka ülkelerde spordaki başarıların arttırılabilmesi için sporcuları teşvik etmek amacıyla yasalar çıkarılmıştır.

1982 Anayasası sporla ilgili özel düzenlemesinde devleti sporun kitlelere yayılmasını teşvik etmekle ve başarılı sporcuları korumakla yükümlü kılmaktadır (Madde 59).

3289 sayılı kanuna göre, spor faaliyetlerinde verilecek ödülün amatörlüğü ihlal etmemesi esastır. Ancak mahallin gelenek ve göreneklerine uygun yapılan cirit oyunu, at yarışı, pehlivan güreşleri gibi oyunlarda konulan özel hediye ve ödüller amatörlüğü ihlal etmez (Ek madde 3/11) .

12 Aralık 1987 tarihinde 19662 sayılı Resmi Gazetede de yayınlanarak kabul edilen yönetmelik, daha önceki yönetmeliklerden detaylı olup, bu yönetmeliğin amacı yurtiçi ve yurtdışında yapılan spor müsabakalarında başarılı olan sporcular ile bunların çalıştırıcılarına (yabancı uyruklular hariç) aynı ve nakdi yardım yapılması ve ödül verilmesidir (Madde 2)

Ödül olarak konutun yanında, uygun görülecek ev eşyası, cumhuriyet altını, yerli binek otomobili ve nakdi yardım verilmesi kararı alınmıştır (Madde 4). Aylık para yardımı, uluslar arası müsabakalarda başarılı olan sporculara derecelerine göre belirli gösterge rakamlarının devlet memurları maaşlarında esas alınan katsayı ile çarpılarak elde edilecek brüt miktardan yapılacak kesintiler sonucu elde edilen miktar olarak ödenir (Madde12/d) (Resmi Gazete 1987).

6 Aralık 1990 tarihinde 20717 sayılı Resmi Gazetede yeni bir yönetmelik yayınlanmıştır. Bu yönetmeliğin 17. Maddesine göre, yurtiçi ve yurtdışında yapılan spor müsabakalarında üstün başarı kazanmış sporcular ile sporun herhangi bir dalında üstün başarı kazanmış sporcular ile sporun herhangi bir dalında yetenekli oldukları yapılan yetenek testleriyle veya seçmeler sonucu belirlenen sporculara, yarışma sporcusu olarak

yetiştirilmelerini sağlamak amacıyla öğrenci sporculara eğitim bursu, öğrenci olmayan sporculara çalışma gideri verilir. Bununla ilgili esas ve usuller Genel Müdürlükçe çıkarılacak talimatla düzenlenir (Resmi Gazete 1990).

Çeşitli spor organizasyonlarında alınan madalyalar dolayısıyla verilecek ödüllerin farklı olmasının yanı sıra maddi ödüle layık görülen dereceler yönünden de farklılık görülmelidir. Avrupa şampiyonasında madalya alanlara ödül verilirken, Olimpiyatlarda ilk altıya girenlere “ödül” verilmemektedir. Ödüllerin kesinlikle müsabakalar öncesinde belirlenmesi ve başarı sağlayan sporcuya konut ve otomobil ödülleriyle ilgili tercih imkanı tanınması daha uygundur (Mungan 1995).

2.6.2. Sporda Ahlaki Açıdan Ödül ve Ceza- Motivasyon

Spor ve ahlakın her ikisi de kurallar sistemi olarak düşünülebilir. Kuralsız hiçbir spor müsabakası düşünülmeceği gibi, kurala uyma eylemi spor kurallarından ayrı olarak sporcuların sahip olduğu ahlaki yargılardan beslenir. Yazılı spor kurallarının anlam kazanması, sporcuların ortaya koyacakları ahlaki davranışlar sayesinde. Kural bilinci, kurallara göre davranabilme yeteneğidir. Bu bilinç ahlaki açıdan önem taşıyan eylem çatışmalarında, ahlaki yargılarda, davranışları ahlaki açıdan sınırlamalarda ortaya çıkar. Ahlak kuralları çocuklara zorla verilmiş mutlak değerler olarak algılanırlar. Çocuk herhangi bir davranışın kötü olduğunu anlamadan yetişkinin verdiği emirlere göre hareket eder. Kurala uymayan kişiye ceza verilir. Kişiyi eğiten, itaatli, uyumlu olmasını sağlayan cezadır. Bu bakımdan ahlak kurallarının, sporcunun vicdanının bir parçası olarak yerleşmesi, davranışlarına yansması önem taşımaktadır. Ahlak kurallarının, sporcu tarafından özümlemesi ancak bunların uygulanması ile mümkündür. Bu kurallar bencilce davranışlarını engeller. Sporcuların ahlaki davranışlarda bulunabilecekleri ortamların hazırlanması, örnek sporcu olmaya önem vermeleri, hayır ahlakı seviyesine yükselmeleri, kazanmak için her yol meşrudur ilkesi yerine evrensel adalet ilişkilerini, insan haklarının eşitliğini ve insana saygıyı kapsayan hedeflere ulaşmaları spor eğitimcilerinin görevleri arasındadır. Motivasyon aşırı derecede olduğunda sporcu da beklediklerini bulamadığı an saldırgan ve ahlak kurallarına uymayan davranışlara yönelebilir. Bu sebeple milli takım antrenörleri rizikoya girmemek için milli takımlara duygusal bakımdan istikrarlı olan, tecrübeli sporcuları almaktadırlar. Çabuk

kızan, öfkelenen, heyecanlarını kontrol edemeyen sporcuları önemli müsabakalarda oynatmak istememektedirler.

Sporcu, antrenmanlarda yada maçlarda herhangi bir kusurunu tekrarladığında onun hakkında verilecek cezanın korkusu, sporcunun o kusuru tekrar etmesini önleyebilir ya da aynı kusuru tekrarlayacak diğer sporcularda da bu korkuya karşı korunabilmenin mümkün olduğu durumlarda suçlunun içgüdülerini önleyecek bir engel yoktur (Hesapçioğlu 1994).

Sporcuların zor yoluyla sağlanan bir kontrol ve uyum yerine kendi içsel arzu ve akıllarıyla gerçekleştirecekleri bir uyum, modern disiplin anlayışını ifade etmektedir. Antrenörlerin sporculara karşı cezalandırmaktan ziyade öğüt verici, dikkatlerini çekici, takdir edici gibi iyilikle disipline çalışması en uygundur ama bu gereksiz ve gevşek bir iyilik değil, herşeyi önceden sezebilen ve bastıran basiretli bir iyiliktir. Burada her sporcunun karakteri ve kişiliği göz önüne alınmalıdır.

Çeşitli zorlamalar, ceza ve ödül yöntemleri ile itaat etmeye alıştıran bir futbolcu, boyun eğmeyi, sorumluluk ve cezadan kurtulmak için kullanır. Bu ise, onun iradesini zayıflatarak, rakiplerine de boyun eğmesine neden olur (Başer 1994).

Sporculara ceza verilirken bu ceza şahsiyete kaçmamalıdır. Ceza, sporcu yaptığı veya yapmadığı olaydan dolayı düzeni ihlal ettiği, takımı başarısızlığa götürdüğü için verilmeli ve sporcu da bu hususun bu şekilde olduğunu anlamalıdır. Ceza antrenör ya da yöneticilerin heyecanlarına mağlup olarak uygulanmamalıdır. Sporcu kendisine verilen cezanın nedenlerini algılayabilmelidir. Yine antrenmanlar sırasında meydana gelen bazı olaylarda derhal ve açık olarak sporçuya müdahale etmek yararlı olabilir. Cezadan kurtulmanın imkansız olduğu düşüncesi sporculara hakim olmalıdır. Böylece sporcu kulak asmama gibi bir eğilime yönelmeyecektir.

Ödüllendirme olayı tıpkı cezalandırma gibi güç olan ve dikkat edilmesi gerekli olaylardandır. Sporculara verilen ödüller çok sıklıkla verilirse değerini muhafaza etmeyebilir. Ödüller dağıtılırken her türlü aşırılıktan sakınmak ve ödülü hak eden sporçuya vermek gerekir. Sporcu ödül yolu ile gayrete sevk edilmeli fakat aşırı duygular uyandırmamalıdır.

Spor eğitiminde, yarışmalarda kazanmaya aşırı önem verilmesi, ne pahasına olursa olsun mutlaka birinci olmanın şart olduğu fikrinin sporculara empoze edilmesi onları dürüst olmayan hareketlere itebilir. Bu şekilde davranmak sporcu ahlakını bozar. Genellikle başarılı sporcuların en çok önem verdiği eğitim ve değerler, vatanseverlik, onur, hoşgörü kısaca sporcu ahlakını kapsayan kavramlardır (Çankaya 1994).

2.6.3. Sporda Ekonomik Açıdan Ödül ve Ceza- Motivasyon

Sporda ekonomik açıdan motivasyon, genellikle sporcuların ve özellikle yöneticilerin yeteneklerini ve gelişme olanaklarını ortaya koyacak şekilde onların kişisel, toplumsal ve ekonomik tercihlerini tatmin ederek teşvik edilmeleri olarak düşünülebilir. Ekonomi konularına psikolojik kavramların girmesiyle çeşitli araştırma ve çalışmalar yapılmış ve motivasyon sayesinde çalışanların tatmini ve maksimum verimin alınması yoluna gidilmiştir.

Sportif faaliyetler düşünüldüğünde, sporcularda motivasyon eksikliğinde kulüp yöneticileri veya antrenörler yüzeyle kalmamalı, enerjik çalışmayı önleyen kişisel engelleri ortaya çıkarmak için derinlere inmelidir. Bu konuda doğrudan doğruya amaçlara yönelik teşvik araçları da faydalı olabilir.

Cezalar ya da öteki disiplin tedbirlerinin uygulanması halinde, bu tedbirlerin uygulandığı kişilerin çabalarını arttırması nadiren mümkün olur. Tutarlı bir disiplinle birlikte düzenli bir mükafatlandırma teşkilat bağıntılarına çabalarının karşılıklarını beklemeye sevk eder; bu yolla gelecek için arzulanan davranış, düzeltme tedbirlerine başvurulmasına gerek kalmadan teşvik edilmiş olur (Yozgat 1992).

Son yıllarda, sportif karşılaşmalarda galibiyete karşılık sporculara çok büyük parasal ödüller verildiği görülmektedir. Bütün bu girişimlerin amacı, sporcuların motivasyonunu çok büyük oranda arttırmak olmakta ve bu şekilde başarılar elde edileceği düşünülmektedir. Faydalı olan, sporculara bir beceriyi özellikle de zor bir beceriyi öğrenme olanağı sağlamaktır.

Dikkatini oyundan, hareketlerinden, maharetlerinden çok vaadedilen büyük para sıtrafına toplayan sporcu sonunda başarısız olmaktadır.

Tüm insanlar gibi sporcular da temel ihtiyaçları yönünden kısmen tatmin olmuş, kısmen de tatmin olmamış durumdadırlar. Bu nedenle sporcuların motive edilmesinde ödül ve

cezaya başvurulurken, onların ekonomik tercihlerini ve kararlarını göz önünde bulundurmak gerekmektedir (Özbaydar 1983).

2.6.4. Sporda Eğitim Açısından Ödül ve Ceza- Motivasyon

Sporda öğrenme motivasyonunda dört motiv grubu önemli rol oynamaktadır. Bu motiv gruplarını aşağıda kendi özelliklerine göre şöyle özetleyebiliriz:

1-Sporda Konuyu Öğrenme Motivleri

- Sporda öğrenme konusunu keşfetme, tanıma ve bilginin doğruluğunu kontrol. Bunlar arasında şu özellikler önemli rol oynamaktadır. Uyarıcıları arama, merak, meydan okuma, ilgi, bilgiyi isteme tavrı, bilgi ve gerçeği arama çabası.
- Sporda öğrenme konusu ve durumun içeriği ve zihni uyarımları.
- Değerler ve önemlilik dereceleri, uyarılma, yeni ve uyarıcı olan şeyler, bilgiler, bilgi içerikleri, yargılar ve gerçekliğin duyuları uyarabilmesi.

2-Sporda Başarı ile İlgili Öğrenme Motivleri

- Sporcunun kendi öğrenme ve başarısı yeteneğinin iyileştirilmesi, spordaki görevi en iyi şekilde başarma ve normlara uygun yapabilme konusunu kapsar. Bu grupta öğrenebilme, başarı motivasyonu ve hareketi yapabilme ihtiyaçları sayılabilir.
- Hareketlerin normlarıyla, hareket görevleri ve başarı alanı olarak sporda öğrenme konusu.
- Etkinlik, beceri, ustalık, konuya uygunluk, düşünme ve hareketi yapabilme gücü etrafında toplanan değerler ve bunların önem dereceleri.

3-Benlikle İlgili Spordaki Öğrenme Motivleri

- Kendi benliğini koruma, geliştirme, şekillendirme ve gerçekleştirme

Bu motivler spordaki öğrenme tecrübelerinin kazanılmasını veya iyileştirilmesini sağlar. Mesela güvenlik ihtiyaçları, duygusal denge, gelecek hayata hazırlanma ve bunu mümkün olduğu kadar iyi yapabilme gayreti, büyüme, yükselme ve kendini gerçekleştirme eğilimleri.

- Hayat gerçekliğine ait benlik ve benlik ilişkileri. Sporcunun kendisi ile ilgili topladığı bilgiler, onun benliğini oluşturması
- Dengeli olma, duygusal hayat hürriyeti, hayat planlaması ve hayat tecrübesi. Anlamlı değerlerde sporcunun kendi yetenekleri, hürriyeti, bağımsızlığı ve olgunluğunu arttırması

4-Sosyal Alana Ait Spordaki Öğrenme Motivleri

- Uygun öğrenme ve sosyal ilişkileri düzeltebilen öğrenme tecrübelerini sağlayan ilişkiler. Mesela, toplumla bütünleşme ihtiyaçları, toplumda kendini gösterme eğilimleri (müsabakalar, kendi kuvvetlerini kıyaslama, rekabet), sosyo-kültürel dünyayı başkalarıyla paylaşma (sosyo-kültürel dünyaya katılma, eleştirebilme ve kendi görevlerini yerine getirebilme).
- Sosyo-kültürel dünyanın uyarıcı olma rolü ve öğrenmeleri mecbur kılması
- Sosyal uyum, işbirliği, kendine yardım, üstün olma ve başkalarından ileri olma gibi.

Bu motiv grubuna bir başka grup da eklenebilir. Mesela, öğrenmek için öğrenmek. Yani öğrenmeden haz duymak, öğrenme aktivitesi, öğrenme temposu, öğrenme zorunluluğunun seviyesi, öğrenmenin sporcuya uygun olarak ayarlanması, öğrenme konuları, başarılı veya başarısız olunca ortaya çıkan başarı ve başarısızlık duyguları gibi (Dietrich 1984).

Sporcuların antrenör tarafından sevilip sayılması (övgü formu). Bu, kabahat bulma ve azarlama her zaman daha etkili bulunmuştur. Kısa vadede azarlama belki etkili olabilmektedir. Uzun vadede etkisini kaybetmekte ve nefret uyandırmaktadır.

- Kişinin kendisi ile kişilerin diğer kişi yada gruplarla rekabete sokulması. Ancak iyi kontrol edilmezse sosyal problemler yaratabilir.
- Başarıları gösteren grafikleri kullanma, antrenman sonuçlarını testlerle sık sık ilan etme.
- Yeni bir aktivitenin sunulduğu sırasında etkili olma, hayranlık uyandırıcı olma.

- Örneklerin becerikli kişiler tarafından sunulması ya da güzel örneklerin gösterilmesi. Yapılan araştırmalara göre gerek sözlü, gerekse resimlerle ve gözlem yolu ile sunulan uyarımlar sporcularda daha büyük istem uyandırmaktadır.

Antrenör takım ya da sporcuların hangi yaylarının gerilmesine izin vereceğini, onu nasıl motive edebileceğini ve bu güçten nasıl yararlanabileceğini bilmelidir.

Sporcuları motive eden çalışma şekilleri farklıdır. Antrenman sonunda sporcuların farklı şekilde etkilenmiş olacakları dikkate alınmalıdır.

Bir tekniği ya da taktiği ardarda denemek beklenen ilgiyi uyandırmayabilir. Teknik ya da taktiği etüt etmek bazı hedeflere yöneltmek. Amaçlı ve maksatlı yorumlama yollarını kullanmak ilgiyi artırır. Amaçsız “top aylaklığı” hem ilerlemeyi önler hem de “zaman kaybı” olur.

Sadece bir görevi yerine getirmiş olmak için yapılan antrenmanlar zaman kaybından ileri gidememektedir.

Dewey’in belirttiği gibi; yaşanan her tecrübe ve olaya zahmete değer bir anlam kazandırmayan hal ve şartlara (antrenmanlara) çok özen gösterilmelidir.

Antrenmanlar sadece makine gibi tekrar etmekten çok arayıp bulma, problem çözme ve sosyal ilişkilere yol açtığı zaman anlamlıdır.

Antrenmanlarda bir yol da, takımla birlikte işbirliği halinde çalışarak belirlenen hedefe ulaşmayı sağlayacak en kestirme yolu birlikte planlamaktır. Bu, başlangıçta zaman kaybı gibi görünse de herkesin kendisinin kabul ettiği kuralları uygulamak verim bakımından bir kayıp değildir.

Unutulmamalıdır ki sporcunun davranışlarına yön vermede etkili olan motivlerin büyük bir kısmı “öğrenme” ile kazanılmıştır.

Profesyonel sporcular sürekli daha iyi transferler yaparak çabaları karşısında daha fazla para kazanmayı isterler ve kazanacakları paranın miktarı o takım ya da kulüpte hatta o sporda çalışmalarını etkiler. Yapılan araştırmalar sporcuları teşvik için verilecek maddi ödüllerle ilgili

olarak, önerilen ödülün verilen kişi için gerçekten ödül değerinde olup olmadığına, sporcunun ödülde tatmin olma ve böylece performansını etkileme düzeyine dikkat edilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Ödülün veriliş aralıklarının belirlenmesi “pekiştirme tarifeleri” kavramı ile açıklanmaktadır. Bu bakımdan ödüller;

- Eşit zaman aralıkları ile verilebilir (maaş interval tarife)
- Belirlenen sayı ya da miktardaki üretim, başarı ya da işe karşılık ödül verme (oranlı tarife).
- Zaman aralığı ve yapılacak iş miktarı sabit tutularak verilen ödül şekli (sabit aralıklı ve sabit oranlı tarifeler).

Yapılan araştırmalar belli miktarda çalışma ya da iş üretimine göre ödüllendirilen grupların, belirlenmiş aralıklarla yani ay sonunda maaş alır gibi verilen ödüllerle çalışan gruplara göre on kat daha başarılı olduğu bildirilmiştir (Kasap 1991).

Sportif faaliyetlerde motivasyonu etkileyen maddi ödüller yanında sosyal ödül ve cezalar da bulunmaktadır. Bazı sporcular için sosyal ödüller diğer ödüllerden daha etkili olabilmektedir.

Spor faaliyetlerinde de verilecek paraların veriliş aralıklarının iyi ayarlanması hatta bu konuda sporcu ve yöneticilerin ortak kararlarına başvurulmasına motivasyonu olumlu yönde etkileyecektir. Hak edilenden daha az kazanç elde edildiğinde duyulan öfke ve kaygı insanları denkliği kurmaya doğru güdülenmektedir. Denkliği kurmanın en doğrudan ve açık yolu daha fazla kazanç, ödül istemektir. Denkliği sağlamanın bir diğer yolu karşı tarafı rahatsız edici bir duruma sokmaktır. Bununla birlikte aşırı ödüllendirme, yapılan işte her zaman daha fazla çabaya yol açmamaktadır (Bilgin 1988).

2.6.5. Sporda Psikolojik Açıdan Ödül ve Ceza- Motivasyon

Sporcunun motivasyonel hazırlığı, sporcuların değişik güdülerle farklı sonuçlara ulaşmaları veya farklı sporlara yönelmeleri, bazı yenilgileri göze alabilmeleri gibi konular

sporda motivasyonun önemini ortaya koymaktadır. Çünkü günümüz öğrenme psikolojisinin en önemli ilkelerinden birisi, öğrenmeye ne kadar fazla motive olunursa öğrenmenin de o kadar iyi olacağı ilkesidir. Öğrenme için uyarılma ve öğrenme olayına katılma öğrenmeyi o kadar artırıcı bir etki yapar. Daha önce de açıklandığı gibi motivasyon sadece bireyin iç dünyasında cereyan eden bir iç olay değildir. Çevre ile düzenli, normal bir ilişkiyi de kapsamaktadır (Dietrich 1984).

Genellikle ceza istenilmeyen davranışın bastırılmasını sağlar. Fakat cezalandırılan kişide endişe, sıkıntı, utanma, suçluluk, kendini küçük görme, hiddet, kin, saldırganlık gibi olumsuz duygular uyandırır. Bu tür olumsuz duygular kişide başka olumsuz davranışlara sebep olabilir. Mesela, sürekli cezalandırılan bir sporcu ürkekleşebilir, sürekli faule maruz kalan futbolcu oyuna küsebilir veya saldırgan olabilir. Cezalandırılan kişi sadece tek bir davranışı bastırmaz. Buna bağlı olarak başka davranışları da bastırabilir. Hele çeşitli davranışları için cezalandırılmışsa, geniş bir alanda genellemeler yapar. Ceza görmemek için fikrini söylemez, hep ikinci planda kalmaya çalışır. Haklı olduğu halde hakkını savunamaz. Silik bir kişilik yapısı oluşabilir. Bunun en güzel örneği utangaçlık, sıkılganlık davranışlarında görülebilir.

Ceza gören sporcu hem cezadan kaçınmayı, hem de ceza verenden kaçma yollarını öğrenir ve cezayı atlatmak, etkisiz kılmak için yollar aramaya başlar. Ceza sürekli aynı kişi tarafından verildiğinde de ona karşı saygı da ortadan kalkar. Saygının yerini korku alır. Dolayısıyla cezanın motivasyona etkisi az olacak veya hiç olmayacaktır. Ceza vermenin kaçınılmaz olduğu durumlarda şu hususlara dikkat edilmelidir:

- Davranışlar cezalandırılmalıdır, insanlar değil. Şahsiyete atıf yapılmamalıdır, “işe yaramazsın” gibi.
- Cezanın yol açtığı olumsuz sosyal ilişki, cezalandırılan davranışla sınırlandırılmalı, bu davranışla ilgili olmayan durumlara yayılmamalıdır. Ve ceza uzatılmamalıdır.
- Ceza başkalarının yanında verilmemelidir. Çünkü bu ikinci bir ceza olur ve olumsuzluğu kalıcı olur veya tam tersine pekiştirici olabilir. Çünkü cezalandırılan kişi dikkati çeker, ilgi toplar.

Gerek cezanın, gerekse pekiştirmenin etkili olabilmesi için birtakım şartlara uygun olarak verilmesi gerekir. En önemli şartlardan biri de, ister itici ister çekici olsun, birtakım sonuçların davranışları izlemesidir. Sonuçlar davranışları izlemediği zaman ne ceza, ne de pekiştirme gibi, insanlar aciz kılınır.

Spor faaliyetlerinde de antrenör ve teknik adamlar ceza verdiklerinde, cezanın iyi sonuçlar verdiğini görmeye başlayınca, ceza yolu ile disiplin sağlamayı bir önlem olarak düşünüp, uygulayabilirler. Böyle bir ceza şekli, sporcuyu spordan kopma noktasına getirebilir.

Faaliyetleri iyi yaptığı için takdir edilen sporcu, o alandaki olumlu katkılarını arttıracak davranışlar göstermeye başlayabilir (Tevrüz 1989).

Ceza, bir tepkinin yapılmasına veya yapılmamasına bağlı olarak karşılaşılan organizma için zararlı bir olaydır. Ceza, genellikle yapılmakta olan bir davranışı durdurmak için uygulanır.

E.L.Thordike'a göre, belirli davranışları tekrar yapma eğilimi cezayla azaltılabilir. Bunun için istenmeyen davranıştan sonra hemen ceza uygulanır. Fakat sonraları Thordike, cezanın davranışlar üzerinde fazla bir etkisi olmadığına karar vermiştir.

Skinner'in deneyleri bir darbeyle cezalandırılan farelerin neticede tepkilerini tuttuklarını, fakat sonra, belirli bir sönme devresi geçince, cezalandırılmamış fareler kadar çok tepki yaptıklarını göstermektedir (Arık 1996).

Davranış kalıbı (behaviourpattern) bir toplumda alışkanlık ya da saymaca durumuna gelmiş tek eylem biçimidir. Bu kalıpların belirgin ve ortak özelliği, belirli durumlar karşısında insanı "evet" yada "hayır" biçiminde bir davranışa sürüklemesidir. Davranış kalıpları grubun, çevrenin, toplumun birliğini, bütünlüğünü sağlamak amacıyla insana ya cezalandırıcı, denetleyici, kınayıcı, zorlayıcı yada ödüllendirici, özendirici yaptırımlar aktarır. Kısaca, toplumun beklentileri doğrultusunda davranış kalıplarından gelen yaptırımlara "evet" veya "hayır" diyen insan, bu cevabıyla içinde yaşadığı grup, çevre ve toplum tarafından cezalandırılır yada ödüllendirilir (Köknel 1997).

Ödül ve ceza, cezayı verene bağımlıdır. Bu sebeple gözetim, kontrol önemlidir. Bazen gözetim ve kontrol kolaylıkla sağlanabildiği halde, ödül ve cezanın uygulanması gerektiği hallerde zor olmaktadır. Mesela, sporcunun antrenmanlarda çalışıp, çalışmadığı takip edilebilir.

- Ceza, sporcuyu olumsuz düşünmeye iter. Ödül ise ödül verenin sevilme ihtimalini artırır.
- Ceza, ilişkileri koparmaya, ödül ise ilişkileri sürdürmeye sevk edebilir. Çünkü ödül alan sporcu ödül vereni kendi başarısından haberdar etmek isteyecektir. Ters durumda ise başarısızlığını gizlemeye çalışacaktır.
- Ceza alan sporcular düşüncelerini saklamaya çalışırlar. Yöneticilerin düşüncelerini benimsemeye fazla istekli olmazlar (Bilgin 1988).

Sporcunun hayatında aynı anda iki veya daha fazla motivasyon bulunması, o sporcuyu bir çatışma durumuna sokar. Birçok antrenöre göre motivasyon, arzu edilen öğrenme veya başka bir davranışın başarılmasında dış güçlerin (ödül veya ceza) gerekliliğini belirtir.

Takım antrenmanlarında motivasyonu arttırmak için şu uygulamalar yapılabilir:

- Sporcuların mevcut motivasyonları ve ilgileri faydalı şekilde kullanılırken, yeni motivasyonlar geliştirmek,
- Öğrenilen hareketleri mümkün olduğu kadar anlamlı ve açık, seçik hale getirmek,
- Sporculara gerçekçi hedefler belirlemelerinde yardımcı olmak ve her aşamada onlara temel bilgiler sağlamak,
- Bilme ve kavramaya ait motivleri ve zihinsel merakı arttırmak. Bunu da dikkati arttırıcı materyaller kullanarak ve antrenman sonunda başarı sağlayacak şekilde düzenleyerek yapmak,
- Sporcuların motivasyonlarında bireysel farklılıkları ve değişimleri dikkate almak gerekir (Kazancı 1989).

3.MATERYAL VE METOT

3.1.Materyal

Sporda psikolojik motivasyon faktörü olarak ödül ve cezanın cinsiyet ve spora başlama yaşı değişkenine göre incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada sporcu motivasyonunu etkileyen ödül ve ceza, cinsiyet ve spora başlama yaşı değişkeni açısından incelenmesi amacıyla anket uygulanmıştır. Uygulanan anket formu, Serap Mungan'ın 1995'de Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda "Sporda motivasyon faktörü olarak ödül ve ceza" konulu Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilen, güvenilirliği, geçerliliği test edilen ve uzman görüşüne başvurularak hazırlanan anket soruları sporculara uygulanmıştır (Mungan 1995).

Araştırmada kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kimlik bilgileri ve kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise spordaki önemli motivler, sporcunun spor yapma amacı, ödüllerin yüksek veya az olması, sporcu için ceza faktörüne ilişkin sorular yer almaktadır. Araştırma 2000-2001 öğretim yılı Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri ile sınırlıdır.

3.2. Metot

Bu araştırmada Survey metot kullanılmıştır. Araştırmanın amacı sporcuların ödül ve cezaya gösterdikleri tepkileri ile cinsiyet ve spora başlama yaşı değişkeninin etkisini ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışmada betimsel tarama ve bu yöntem içerisinde ilişkisel tarama tekniği kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda spor yapan erkek ve bayan sporcular oluşturmaktadır. Anket formları toplam 100 kişi üzerinde yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Araştırmada istatistiksel teknikler olarak: Frekans, yüzde, ağırlıklı ortalama ve X^2 tekniği uygulanmıştır. İstatistiksel olarak 0.05 anlamlılık düzeyi sınanmıştır.

4.BULGULAR

Tablo 4.1. Deneklerin N sayılarını gösteren tablo

Cinsiyet			Spora başlama yaşı		
	Erkek	Bayan	0-10	11-15	>15
N	58	42	16	58	26

Tablo 4.2. : Deneklerin sporla ilgilenme sebebi açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Niçin sporla ilgileniyorsunuz?	Boş zamanları değerlendirmek	N	-	-	-	-	-	-	-
		%	-	-	-	-	-	-	-
	Sağlık	N	19	22	41	7	20	14	41
		%	32.76	52.38	41.00	43.75	34.48	53.85	41.00
	Arkadaşlıklar kurmak	N	1	2	3	1	2	-	3
		%	1.72	4.76	3.00	6.25	3.45	-	3.00
	Hayatta başarılı olmak	N	26	12	38	4	25	9	38
		%	44.83	28.57	38.00	25.00	43.10	34.62	38.00
	Para kazanmak	N	8	5	13	3	7	3	13
		%	13.79	11.90	13.00	11.54	12.07	11.54	13.00
Diğer	N	4	1	5	1	4	-	5	
	%	6.90	2.38	5.00	6.25	6.90	-	5.00	
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:5.791			S.D.:4			Khi-Kare:6.502			S.D.:8

Tablo 2'de görüldüğü üzere deneklerin sporla ilgilenme sebebi için Khi- Kare analizi sonucunda, deneklerin cinsiyet değişkenine göre sporla ilgilenme nedenlerinin değişmediği görülmektedir ($p>0.05$).

Erkek ve bayan deneklerin %41'i sağlıklı olmak için spor yaptıklarını belirtmişlerdir ve gruplar arasında cinsiyet değişkenine göre istatistiki açıdan bir farklılık bulunmamaktadır.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkeni göre deneklerin sporla ilgilenme sebebi açısından istatistiki analiz sonucunda tablo 2'de görüldüğü üzere gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bu da, sporda psikolojik motivasyon faktörü olarak ödül ve cezanın cinsiyet ve spora başlama yaşları arasında değişkenlik göstermediğini ortaya koymuştur ($p> 0.05$).

Tablo 4.3. : Deneklerin başarılı olmaları açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Başarılı olmak nedir?	Her şartta 1. Olmak	N	14	7	21	5	13	3	21
		%	24.14	16.67	21.00	31.25	22.41	11.54	21.00
	Dereceye girip ödül kazanmak	N	4	8	12	3	2	7	12
		%	6.90	19.05	12.00	18.75	3.45	26.92	12.00
	Daha önceki der.üzer.çıkılmak	N	23	17	40	8	23	9	40
		%	39.66	40.48	40.00	50.00	39.66	34.62	40.00
	Müsabakaları tamamlayabilmek	N	5	1	6	-	6		6
		%	8.62	2.38	6.00	-	10.34		6.00
	Ülkemizi temsil etmek	N	11	8	19	-	13	6	19
		%	18.97	19.05	19.00	-	22.41	23.08	19.00
Sporda sağlıklı kiş.sayı.arttırma	N	1	1	2	-	1	1	2	
	%	1.72	2.38	2.00	-	1.72	3.85	2.00	
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:5.282			S.D:5			Khi-Kare:20.275 SD:10			

Tablo 3’de görüldüğü üzere deneklerin başarılı olmak olgusu için Khi- Kare analizi sonucunda deneklerin cinsiyet değişkenine göre “ başarılı olmak” kavramı açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların %23’ü ki toplam bireylerin %58’i “Başarılı olmak” deyince “müsabakalarda bir önceki kazanılan derecenin üstüne çıkmak” diye belirtmişlerdir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkeni açısından analizi sonucunda tablo 3’de de görüldüğü üzere gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcular %39.66 oranında, 0-10 yaş spora başlayan sporcuların %50 oranında başarılı olmak; müsabakalarda bir önceki derecenin üstüne çıkmak şeklinde cevaplamışlardır.

Tablo 4.4.: Deneklerin spora başlamalarında en etkili kişiler açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Spora başlamanızda sizi en çok etkileyen kişiler	Anne-Baba	N	8	10	18	4	10	4	18
		%	13.79	23.81	18.00	25.00	17.24	15.38	18.00
	Beden Eğt.Öğr. Antrenör	N	20	18	38	6	25	7	38
		%	34.48	42.86	38.00	37.50	43.10	26.92	38.00
	Arkadaşlar	N	16	12	28	3	13	12	28
		%	27.59	28.57	28.00	18.75	22.41	46.15	28.00
	Popüler olan sporcular	N	5	-	5	1	4		5
		%	8.62	-	5.00	6.25	6.90		5.00
	Diğer	N	9	2	11	2	6	3	11
		%	15.52	4.76	11.00	12.50	10.34	11.54	11.00
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:7.998			S.D.:4			Khi-Kare:7.816		S.D.:8	

Tablo 4’de görüldüğü üzere deneklerin “spora başlamada en çok etkileyen kişiler” faktörü açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bayan ve erkek sporcuları, spora başlamada en çok etkileyen kişiler %38 oranla Beden Eğitimi öğretmeni ve Antrenörler, %28 oranla da arkadaşları etkilemektedir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre spora başlamada en etkili kişiler için yapılan istatistiksel analiz sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). %38 oranla Beden Eğitimi Öğretmenleri ve Antrenörler, %28 oranında arkadaşlar, %18 oranında Anne- Baba, %11 oranında diğer faktörlerin etkili olduğu, %5 oranında popüler olan sporcuların deneklerin spora başlamalarında etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Tablo 4.5.: Deneklere göre sporda en önemli motivler açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Sporda en önemli motivler hangileridir?	Sosyal-ahlaki değerler	N	5	9	14	2	11	1	14
		%	8.62	21.43	14.00	12.50	18.97	3.85	14.00
	Sorumluluk duygusu	N	20	12	32	5	19	8	32
		%	34.48	28.57	32.00	31.25	32.76	30.77	32.00
	Başarı arzusu	N	28	20	48	9	22	17	48
		%	48.28	47.62	48.00	56.25	37.93	65.38	48.00
	Yaşantı zenginliği	N	3	-	3	-	3	-	3
		%	5.17	-	3.00	-	5.17	-	3.00
	Bilgi artırma	N	2	1	3	-	3	-	3
		%	3.45	2.38	3.00	-	5.17	-	3.00
Toplam		58	42	100	16	58	26	100	
Khi-Kare:5.387		S.D:4			Khi-Kare: 10.421	SD:8			

Tablo 5'de görüldüğü üzere denekler için sporda en önemli motivler açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların %48.28'i, bayan sporcuların %47.62'si en önemli motiv olarak başarı arzusu motivini belirtmiştir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkeni açısından analizi sonucunda tablo 5'de görüldüğü üzere gruplar arasında istatistiksel açıdan bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Spora başlama yaşı 0-10 yaş grubu spora başlayan 10 sporcu, 11-15 yaş arası spora başlayan 58 sporcu, >15 yaş grubu spora başlayan 26 sporcu bulunmaktadır. Sporcuların %48'i sporda en önemli motiv olarak başarı arzusu, %32 oranında sorumluluk duygusu, %14 oranında sosyal- ahlaki değer, %3 oranında yaşantı zenginliği ve bilgi artırma olarak ortaya çıkarılmıştır.

Tablo 4.6.: Deneklerin spor yapma amacı açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Spor yap. sporcunun amacı	Para kazanmak	N	9	5	14	4	5	5	14
		%	15.52	11.90	14.00	25.00	8.62	19.23	14.00
	Şöhret ol.,kendini topluma tanıtmak	N	2	1	3	1	2	-	3
		%	3.45	2.38	3.00	6.25	3.45	-	3.00
	Ölüm korkusunu azaltma	N	3	1	4		4	-	4
		%	5.17	2.38	4.00		6.90	-	4.00
	Meydan okuma duy.tatmin etmek	N	3	4	7	2	3	2	7
		%	5.17	9.52	7.00	12.50	5.17	7.69	7.00
	Sporu spor için yapma	N	41	31	72	9	44	19	72
		%	70.69	73.81	72.00	56.25	75.86	73.08	72.00
Toplam		58	42	100	16	58	26	100	
Khi-Kare:1.486		S.D.:4			Khi-Kare: 9.030	S.D.:8			

Tablo 6’da görüldüğü üzere deneklerin spor yaparken amacı açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bayan ve erkek sporcuların %72’si sporu spor için yaptıklarını belirtirken %14’ü sporu para kazanmak için yaptıkları ortaya çıkmıştır.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre tablo 6’da incelendiğinde sporcunun spor yaparken amacı açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). 0-10 yaş grubu 16 sporcunun 9’u, 11-15 yaş grubu spora başlayan 58 sporcunun 44’ü, >15 yaş grubu spora başlayan 26 sporcunun 19’u toplam %72 oranında sporu spor için yaptıklarını ortaya koymuştur.

Tablo 4.7.: Deneklerin müsabakalarda karşılaşmak istediği rakipler açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Müsabakalarda sporcu sizce hangi yarışmacılarla karşılaşmak ister?	Dünya ve olimpiyat şamp.	N	37	28	65	12	34	19	65
		%	63.79	66.67	65.00	75.00	58.62	73.08	65.00
	Avrupa veya kıt.şamp.	N	2	3	5		3	2	5
		%	3.45	7.14	5.00		5.17	7.69	5.00
	Türkiye şampiyonlarıyla	N	6	1	7		6	1	7
		%	10.34	2.38	7.00		10.34	3.85	7.00
	Milli sporcularla	N	7	6	13	3	7	3	13
		%	12.07	14.29	13.00	18.75	12.07	11.54	13.00
	Adı duyulmamış rakiplerle	N	6	4	10	1	8	1	10
		%	10.34	9.52	10.00	6.25	13.79	3.85	10.00
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:3.012			S.D:4			Khi-Kare: 6.999 SD:8			

Tablo 7’de görüldüğü üzere deneklerin müsabakalarda karşılaşmak istedikleri rakipler için Khi- Kare analizi sonucunda gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların % 63. 79’u, bayan sporcuların %66.67’si Dünya ve Olimpiyat şampiyonlarıyla karşılaşmak istediklerini belirtmişlerdir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre müsabakalarda karşılaşmak istedikleri rakipler açısından, tablo 7’de de görüldüğü üzere gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Toplam sporcuların% 65’i Dünya ve Olimpiyat şampiyonları ile karşılaşmak istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.8.: Deneklere verilen ödül çeşidi açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Sizce aşağıdaki ödül çeşitlerinden hangisi daha iyidir?	Ödül yönetmel. Yer alan ödüller	N	5	3	8	-	8	-	8
		%	8.62	7.14	8.00	-	13.79	-	8.00
	Basın taraf.verilen ödül.	N	4		4	1	2	1	4
		%	6.90		4.00	6.25	3.45	3.85	4.00
	Yılın sporcusu seçilme	N	28	24	52	6	29	17	52
		%	48.28	57.14	52.00	37.50	50.00	65.38	52.00
	Diğer kur.t	N	2	1	3	-	2	1	3
		%	3.45	2.38	3.00	-	3.45	3.85	3.00
	Sosyal güvence sağ. Ödüller	N	12	10	22	7	10	5	22
		%	20.69	23.81	22.00	43.75	17.24	19.23	22.00
Centilmenlik ödülü	N	7	4	11	2	7	2	11	
	%	12.07	9.52	11.00	12.50	12.07	7.69	11.00	
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:3.675			S.D.:5			Khi-Kare: 12.689 S.D.:10			

Tablo 8’de görüldüğü üzere deneklere verilen ödül çeşidi için Khi-Kare analizi sonucunda cinsiyet değişkenine göre gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek ve bayan sporcuların %52’si yılın sporcusu seçilmeyi, %22 oranında sosyal güvence sağlayan ödülleri (burs, emeklilik gibi) daha iyi bir ödüllendirme şekli olarak belirtmişlerdir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkeni açısından analiz sonucunda tablo 8’de de görüldüğü üzere deneklere verilen ödül çeşidi açısından gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

0-10 yaş grubu spora başlayan sporculara göre %43.75 oranında sosyal güvence sağlayan ödüller daha iyi bir ödül şekli olarak nitelenirken, 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcular %50 oranında yılın sporcusu seçilmeyi daha iyi bir ödül şekli olarak görmekte-dirler. >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların % 65.38 oranında yılın sporcusu seçilmeyi en iyi ödül şekli olarak gördükleri tespit edilmiştir.

Tablo 4.9.: Deneklere ödülü veren kişi açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Ödüller:	Takım kaptanınca ver.	N	1	3	4	1	1	2	4
		%	1.72	7.14	4.00	6.25	1.72	7.69	4.00
	Hakem tarafından ver.	N	3	3	6	-	2	4	6
		%	5.17	7.14	6.00	-	3.45	15.38	6.00
	Rakip takım kap.taraf. ver.	N	2	3	5	-	5	-	5
		%	3.45	7.14	5.00	-	8.62	-	5.00
	Klüp baş.veya Fed.Baş.tarf.ver.	N	40	25	65	13	37	15	65
		%	68.97	59.52	65.00	81.25	63.79	57.69	65.00
	Ödülü kimin ver. Önemli değildir	N	12	8	18	2	11	5	18
		%	17.24	19.05	18.00	12.50	18.97	19.23	18.00
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:4.437			S.D.:5			Khi-Kare: 13.512 SD:10			

Tablo 9’da görüldüğü üzere deneklere ödülü veren kişi için istatistiksel analiz sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların % 68.97'si, bayan sporcuların %59.52'si tarafından ödüllü veren kişinin Klüp başkanı veya federasyon başkanı olmasını istediklerini belirtmişlerdir .

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre ödüllü veren kişi açısından yapılan istatistiksel analiz sonucunda gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bayan ve erkek sporcuların %65'i Klüp ve Federasyon başkanı tarafından ödül verilmesini istemektedirler.

Tablo 4.10.: Deneklerin aldıkları prim miktarı açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Primler;	Müsabakaya göre değişmeli	N	46	17	63	14	36	13	63
		%	79.31	40.48	63.00	87.50	62.07	50.00	63.00
	Sporcuların beklentisinden çok	N	5	2	7	-	6	1	7
		%	8.62	4.76	7.00	-	10.34	3.85	7.00
	Sporcuların beklentisinden az	N	1	3	4	-	1	3	4
		%	1.72	7.14	4.00	-	1.72	11.54	4.00
	Oyuncuya göre değişmeli	N	1	6	7	1	4	2	7
		%	1.72	14.29	7.00	6.25	6.90	7.69	7.00
	Galibiyette başarılı oyuncu rolü	N	4	12	16	1	10	5	16
		%	6.90	28.57	16.00	6.25	17.24	19.23	16.00
Oyuncu popülaritesine göre	N	1	2	3	-	1	2	3	
	%	1.72	4.76	3.00	-	1.72	7.69	3.00	
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:21.531			S.D.:5			Khi-Kare:13.642		S.D.:10	

Tablo 10' da görüldüğü üzere deneklerin aldıkları prim miktarı açısından yapılan istatistiksel analiz sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. ($p<0.05$)

Erkek sporcuların %79.31'i, bayan sporcuların %40.48'i müsabakaya göre verilen ödüllerin değişmesi seçeneği belirtilmiştir. Bayan sporcuların %28.57'si ise galibiyette veya başarıda oyuncunun rolüne göre ödül verilmeli görüşünü belirtmişlerdir.

Deneklerin aldıkları prim miktarı spora başlama yaşı değişkenine göre gruplar arası farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). Sporcuların %63'ü müsabakaya göre değişmeli derken %16'sı primlerin galibiyette veya başarıda oyuncunun rolüne göre verilmeli şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.11.: Deneklerin aldıkları primlerin yüksek olması açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Primlerin yüksekliği;	Saldırgan yapar	N	1	3	4	-	2	2	4
		%	1.72	7.14	4.00	-	3.45	7.69	4.00
	Motive eder	N	47	35	82	12	48	22	82
		%	81.03	83.33	82.00	75.00	82.76	84.62	82.00
	Kendini kaybettirir	N	4	1	5	1	3	1	5
		%	6.90	2.38	5.00	6.25	5.17	3.85	5.00
	Disiplini bozar	N	4	2	6	1	4	1	6
		%	6.904	4.76	6.00	6.25	6.901	3.85	6.00
	Strese sokar	N	6.902	1	3	2	1.72		3
		%	3.45	2.38	3.00	12.50			3.00
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:3.075			S.D:4			Khi-Kare: 8.003 SD:8			

Tablo 11’de görüldüğü üzere deneklerin aldıkları primlerin yüksek olmasının sporcular üzerindeki psikolojik etkileri açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların %81.03’ü, bayan sporcuların %83.33’ü primlerin (ödüllerin) yüksek olması sporcuyla motive eder görüşü belirtilmiştir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre” Primlerin yüksek olması sporcular üzerindeki psikolojik etkileri” açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

0-10 yaş grubu spora başlayan sporcuların % 75’i, 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %87.76’sı, >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %84.62’si primlerin yüksek olması sporcuları motive eder şeklinde görüş belirtmiştir.

Tablo 4.12.: Deneklerin aldıkları primlerin az olması açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Primlerin azlığı;	Amatör ruhu ortaya çıkarır	N	12	8	20	6	10	4	20
		%	20.69	19.05	20.00	37.50	17.24	15.38	20.00
	Saldırgan yapar	N	2	6	8	1	4	3	8
		%	3.45	14.29	8.00	6.25	6.90	11.54	8.00
	Motivasyonu düşürür	N	40	22	62	8	36	18	62
		%	68.97	52.38	62.00	50.00	62.07	69.23	62.00
	Kendine güveni azaltır	N	2	2	4	-	4	-	4
		%	3.45	4.76	4.00	-	6.90	-	4.00
	Disipline eder	N	1	2	3	1	2	-	3
		%	1.72	4.76	3.00	6.25	3.45	-	3.00
Strese sokar	N	1	2	3	-	2	1	3	
	%	1.72	4.76	3.00	-	3.45	3.85	3.00	
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:6.294			S.D.:5			Khi-Kare: 8.955		S.D.:10	

Tablo 12’de görüldüğü üzere deneklerin aldıkları primlerin az olması Khi-Kare analizi sonucunda gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların %68.97'si, bayan sporcuların %52.38'i ödüllerin az olması motivasyonu düşürür görüşünü belirtmiştir. Erkek sporcuların %20.69'u, bayan sporcuların %19.05' ödüllerin az olması amatör ruhu ortaya çıkarır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre "aldıkları primlerin az olması" açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Toplam sporcuların %62'si primlerin az olması motivasyonu düşürür derken %20 oranında primlerin az olması amatör ruhu ortaya çıkarır görüşü de tespit edilmiştir.

Tablo 4.13.: Deneklerin Dünya şampiyonalarında aldıkları ödül açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı				
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam	
Dünya şampiyonalarında kaçınıcılar. kadar ödül verilmiştir ki motivasyonu artırsın?	Rekortmen ve şampiyon sporcuya	N	4	7	11	4	3	4	11	
		%	6.90	16.67	11.00	25.00	5.17	15.38	11.00	
	İlk üçe	N	27	21	48	5	29	14	48	
		%	46.55	50.00	48.00	31.25	50.00	53.85	48.00	
	İlk beşe	N	12	6	18	3	14	1	18	
		%	20.69	14.29	18.00	18.75	24.14	3.85	18.00	
	İlk yediye	N	1	3	4		2	2	4	
		%	1.72	7.14	4.00		3.45	7.69	4.00	
	İlk ona	N	14	5	19	4	10	5	19	
		%	24.14	11.90	19.00	25.00	17.24	19.23	19.00	
	Toplam			58	42	100	16	58	26	100
	Khi-Kare:6.436			S.D:4			Khi-Kare: 12.346 SD:8			

Tablo 13'de görüldüğü üzere deneklerin Dünya şampiyonalarında aldıkları ödüllerin sıralaması açısından gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bayan ve erkek sporcuların %48 oranında ödüllerin ilk üçe verilmesi cevabını verirken, % 19'u ilk ona giren sporculara ödül verilmeli görüşünü belirtmişlerdir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkeni açısından analizi sonucunda tablo 13'de görüldüğü üzere gruplar arasında istatistiksel açıdan bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Sporcuların %48'i Dünya şampiyonalarında ödüllerin ilk üç dereceye verilmeli görüşünü belirtmişlerdir.

Tablo 4.14: Deneklere göre en ağır ceza açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Sporcu açısından en ağır ceza:	Para cezasıdır	N	2	4	6	-	3	3	6
		%	3.45	9.52	6.00	-	5.17	11.54	6.00
	Takımdan atılmadır	N	26	22	48	7	29	12	48
		%	44.83	52.38	48.00	43.75	50.00	46.15	48.00
	Mağlup olmaktır	N	8	7	15	2	8	5	15
		%	13.79	16.67	15.00	12.50	13.79	19.23	15.00
	Kampa alınmamaktır	N	11	4	15	4	8	3	15
		%	18.97	9.52	15.00	25.00	13.79	11.54	15.00
	Utandırılmak, rezil olmaktır	N	9	4	13	1	10	2	13
		%	15.52	9.52	13.00	6.25	17.24	7.69	13.00
Ödül alamamaktır	N	2	1	3	2	-	1	3	
	%	3.45	2.38	3.00	12.50	-	3.85	3.00	
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare: 4.136			S.D.:5			Khi-Kare:12.789		S.D.:10	

Tablo 14’de görüldüğü üzere deneklere göre en ağır ceza açısından gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcular için en ağır ceza olarak %44.83 oranla “Takımdan atılma” derken %18.97 oranında ise kampa alınmamaktır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre sporcular açısından en ağır ceza gruplar arası farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). Sporcuların %48’i en ağır ceza olarak takımdan atılma derken, %15’i mağlup olma, %15’ kampa alınmamak şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.15: Deneklere sporcular arası çatışmalarda verilen ceza açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Sporcular arası çatışmalarda;	Ceza hemen verilmeli	N	24	21	45	11	26	8	45
		%	41.38	50.00	45.00	68.75	44.83	30.77	45.00
	Ceza ark. Önünde verilmeli	N	10	2	12	1	8	3	12
		%	17.24	4.76	12.00	6.25	13.79	11.54	12.00
	Ceza ertesi gün verilmeli	N	4	2	6	-	6	-	6
		%	6.90	4.76	6.00	-	10.34	-	6.00
	Çatışma görmezlikten gel.	N	5	-	5	-	3	2	5
		%	8.62	-	5.00	-	5.17	7.69	5.00
	Durum yöneticilere bil.	N	13	17	30	4	13	13	30
		%	22.41	40.48	30.00	25.00	22.41	50.00	30.00
Durum aileye bil.	N	2	-	2	-	2	-	2	
	%	3.45	-	2.00	-	3.45	-	2.00	
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:11.467			S.D.:5			Khi-Kare: 15.463 SD:10			

Tablo 15’de görüldüğü üzere deneklere sporcular arası çatışmalarda verilen ceza açısından gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$).

Erkek sporcuların %41.38'i, bayan sporcuların %50'si sporcular arası çatışmalarda ceza hemen verilmeli derken erkek sporcuların %22.41'i , bayan sporcuların %40.48'i sporcular arası çatışmalarda durum yöneticilere haber verilmeli şeklinde görüş belirtmiştir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre "sporcular arası çatışmalarda verilen ceza" açısından gruplar arası önemli bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

0-10 yaş grubu spora başlayan sporcuların %68.75'i, 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %44.83'ü, >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %33.77'si sporcular arası çatışmalarda sporculara ceza hemen verilmeli görüşünü belirtmişlerdir.

Tablo 4.16.: Deneklerin aldıkları ceza açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Ceza;	Davranışları baskı alt. Tutar	N	8	10	18	1	10	7	18
		%	13.79	23.81	18.00	6.25	17.24	26.92	18.00
	Acı vericidir	N	2	1	3	-	3	-	3
		%	3.45	2.38	3.00	-	5.17	-	3.00
	Ceza konusu tartışılmalıdır	N	9	2	11	2	8	1	11
		%	15.52	4.76	11.00	12.50	13.79	3.85	11.00
	Ceza veril. Önce bir kez ikaz edilmeli	N	34	21	55	10	30	15	55
		%	58.62	50.00	55.00	62.50	51.72	57.69	55.00
	Geciktirilmeden verilmelidir	N	5	8	13	3	7	3	13
		%	8.62	19.05	13.00	18.75	12.07	11.54	13.00
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:6.378			S.D.:4			Khi-Kare:7.021		S.D.:8	

Tablo 16'da görüldüğü üzere deneklerin aldıkları ceza açısından gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların %58.62'si ceza verilmeden önce bir kez ikaz edilmeli derken %15.52'si ceza konusu tartışılmamalı cevabını vermiştir. Bayan sporcularda ise %50 oranında sporcuya ceza verilmeden önce bir kez ikaz edilmeli derken, %23.81 oranında ceza davranışları baskı altında tutar görüşü belirtilmiştir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre "sporcuların aldıkları ceza" faktörü açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

0-10 yaş grubu için %62.50'si ceza verilmeden önce bir kez ikaz edilmeli derken, %18.75 oranında geciktirilmeden verilmeli görüşündedir. 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %51.72'si ceza verilmeden önce bir kez ikaz edilmeli derken, %17.24'ü oranında davranışları baskı altında tutacağı görüşündedir. >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %57.69'u ceza verilmeden önce bir kez ikaz edilmeli derken %29.92 oranında cezanın davranışları baskı altında tutacağı görüşünü belirtmiştir.

Tablo 4.17.: Deneklerin aldıkları cezaya gösterdikleri tepkiler açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı				
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam	
Hangisi sporculara veril. Ceza son. ortaya çıkar?	Kaygı, nefret, kin ve Saldırganlık	N	19	24	43	4	21	18	43	
		%	32.76	57.14	43.00	25.00	36.21	69.23	43.00	
	Cezaya alışmalar, ceza arttır.gerkir	N	6	3	9	2	7		9	
		%	10.34	7.14	9.00	12.50	12.07		9.00	
	İstenilen dav.kazandırır	N	25	9	34	8	19	7	34	
		%	43.10	21.43	34.00	50.00	32.76	26.92	34.00	
	Ant.yi net.al.cez. Yolunu ter.eder	N	8	6	14	2	11	1	14	
		%	13.79	14.29	14.00	12.50	18.97	3.85	14.00	
	Toplam			58	42	100	16	58	26	100
	Khi-Kare:7.016			S.D:3			Khi-Kare: 13.729 SD:6			

Tablo 17'de görüldüğü üzere deneklerin aldıkları cezaya gösterdikleri tepkiler Khi-Kare analiz sonucunda cinsiyet değişkenine göre gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların %43.10'u sporculara verilen cezalar sonucunda cezalandırılan davranışlar yerine istenilen davranışları kazandırdığı görüşünü belirtmişlerdir. Bayan sporcuların %57.14'ü için sporculara verilen cezalar sonucunda sporcularda kin, nefret, kaygı ve saldırgan davranışlar ortaya çıkaracağı görüşünü belirtmişlerdir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre sporcuların ceza sonucu gösterdikleri psikolojik tepkiler açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p<0.05$).

0-10 yaş grubu spora başlayan sporcuların %50'si cezalandırılan davranışlar yerine istenilen davranışları kazandırır derken 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %36.21'i sporculara verilen cezalar onlarda kaygı, nefret, kin ve saldırgan davranışlara sebep olur görüşündedir. >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %69.23'ü sporculara verilen cezalar sporcularda kaygı, nefret, kin ve saldırgan davranışlara sebep olur görüşü belirtilmiştir.

Tablo 4.18.: Deneklerin takım sporlarında aldıkları mağlubiyet açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Takım sporlarında mağlubiyet durumunda ceza:	Yalnız sporculara verilmeli	N	4	4	8	1	5	2	8
		%	6.90	9.52	8.00	6.25	8.62	7.69	8.00
	Antrenörlere verilmeli	N	5	-	5	1	4	-	5
		%	8.62	-	5.00	6.25	6.90	-	5.00
	Hem sporcu hem de Ant. Ceza verilmeli	N	20	16	36	5	18	13	36
		%	34.48	38.10	36.00	31.25	31.03	50.00	36.00
	Ceza verilmemeli	N	22	21	43	6	26	11	43
		%	37.93	50.00	43.00	37.50	44.83	42.31	43.00
	Teknik direktör ve yön. Verilmeli	N	7	1	8	3	5	-	8
		%	27.07	2.38	8.00	18.75	8.62	-	8.00
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:7.602			S.D.:4			Khi-Kare: 8.352			S.D.:8

Tablo 18'de görüldüğü üzere deneklerin takım sporlarında mağlubiyet durumunda ceza Khi-Kare analizi sonucunda cinsiyet değişkenine göre gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların %37.93'ü, bayan sporcuların %50'si takım sporlarında mağlubiyet durumunda ceza verilmemelidir görüşünü belirtmiştir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre "Takım sporlarında mağlubiyet durumunda aldıkları ceza" açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Sporcuların %43'ü ceza verilmemeli derken, %36'sı hem sporcuya hem de antrenöre ceza verilmeli görüşünü belirtmişlerdir.

Tablo 4.19.: Deneklere ödüllerin verilmesi açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Ödüllerin verilmesinde:	Yurtiçi müs. daha fazla ödül verilmeli	N	13	8	21	2	11	8	21
		%	22.41	19.05	21.00	12.50	18.97	30.77	21.00
	Dünya ve olim. daha fazla ödül verilmeli	N	29	28	57	10	34	13	57
		%	50.00	66.67	57.00	62.50	58.62	50.00	57.00
	Avrupa şamp. daha fazla ödül verilmeli	N	4	2	6	1	3	2	6
		%	6.90	4.76	6.00	6.25	5.17	7.69	6.00
	Akdeniz şam. daha fazla ödül verilmeli	N	3	2	5	-	5	-	5
		%	5.17	4.76	5.00	-	8.62	-	5.00
	İslam ülk. Spor oyun. daha fazla ver.	N	3	-	3	1	2	-	3
		%	5.17	-	3.00	6.25	3.45	-	3.00
Türkiye rekor. daha fazla ödül verilmeli	N	6	2	8	2	3	3	8	
	%	10.34	4.76	8.00	12.50	5.17	11.54	8.00	
Toplam			58	42	100	16	58	26	100
Khi-Kare:4.633			S.D:5			Khi-Kare: 8.768 SD:10			

Tablo 19'da görüldüğü üzere deneklere ödül verilmesi Khi-Kare analizi sonucunda cinsiyet değişkenine göre gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Bayan ve erkek sporcuların %57'si ödüllerin Dünya ve Olimpiyat şampiyonalarındaki başarılarına daha fazla verilmeli görüşünü belirtmişlerdir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkeni açısından analizi sonucunda tablo 19'da de görüldüğü üzere gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

0-10 yaş grubu spora başlayan sporcuların %62.50'si, 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %58.62'si, >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %50'si ödüllerin Dünya ve Olimpiyat şampiyonalarındaki başarılarına daha fazla verilmeli şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.20.: Deneklere birçok cezadan sonra verilen ödül açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı				
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam	
Birkok ceza sonunda al. ödül. Erkekli olduğuna inanıyor musunu?	Evet	N	42	30	72	10	44	18	72	
		%	72.41	71.43	72.00	62.50	75.86	69.13	72.00	
	Hayır	N	16	12	28	6	14	8	28	
		%	27.59	28.57	28.00	37.50	24.14	30.77	28.00	
	Toplam			58	42	100	16	58	26	100
	Khi-Kare:0.012			S.D.:1			Khi-Kare: 1.244		S.D.:2	

Tablo 20’de görüldüğü üzere deneklere birçok cezadan sonra verilen ödülün etkisinin Khi-Kare analizi sonucunda cinsiyet değişkenine göre gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların %72.41’i, bayan sporcuların %71.43’ü birçok cezadan sonra verilen ödülün etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre sporculara birçok cezadan sonra verilen ödül etkisi açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

0-10 yaş grubu %62.50 oranında, 11-15 yaş grubu %75.86 oranında, >15 yaş grubu %69.13 oranında toplam sporcuların %72’si birçok cezadan sonra verilen ödülün etkili olduğu görüşünü belirtmişlerdir.

Tablo 4.21.: Denekler alınan ödüllerin kendi benliğini tanımaları açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Alınan Ödül -kendini ken. öğren., emir ver. Olumlu Yön. Etkiler	Evet	N	36	31	67	13	36	18	67
		%	62.07	73.81	67.00	81.25	62.07	69.23	67.00
	Hayır	N	22	11	33	3	22	8	33
		%	37.93	26.19	33.00	18.75	37.93	30.77	33.00
	Toplam		58	42	100	16	58	26	100
	Khi-kare:1.519		S.D:1				Khi-Kare: 2.166	SD:2	

Tablo 21 ‘de görüldüğü üzere deneklerin aldıkları ödüllerin kendi benliğini tanıma Khi-Kare analizi sonucunda cinsiyet değişkenine göre gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların %62.07’si, bayan sporcuların %73.81’i aldıkları ödüllerin kendi kendilerini tanımada, emir vermede olumlu etkisi olduğu görüşünü belirtmişlerdir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre sporcular alınan ödüllerin kendi kendilerini tanımaları açısından gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Sporcuların %67’si alınan ödüllerin kendi kendini tanıma ve emir vermede olumlu etkilediğini belirtirken, %33 oranında alınan ödüllerin kendi kendin tanıma ve emir vermede olumsuz etkisi olduğu görüşünü belirtmişlerdir.

Tablo 4.22.: Deneklerin aldıkları ödüllerin kendi benlik tasavvuru açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Ald. Ödüller kendisi hak. benlik tasav. ol. yönde et.	Evet	N	45	31	76	12	44	20	76
		%	77.59	73.81	76.00	75.00	75.86	76.92	76.00
	Hayır	N	13	11	24	4	14	6	24
		%	22.41	26.19	24.00	25.00	24.14	23.08	24.00
	Toplam		58	42	100	16	58	26	100
	Khi-Kare:0.190		S.D.:1				Khi-Kare: 0.022	S.D.:2	

Tablo 22’de görüldüğü üzere deneklerin aldıkları ödüllerin benlik tasavvurunu olumlu etkilemesi Khi-Kare analizi sonucunda cinsiyet değişkenine göre gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların %77.59'u, bayan sporcuların %73.81'i alınan ödüllerin kendi benlik tasavvurunu olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre sporcuların aldıkları ödüllerin benlik tasavvurunu etkilemesi açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Sporcuların %76'sı olumlu etkiler derken, %24'ü ödüllerin benlik tasavvurunu olumsuz etkilediği görüşünü belirtmişlerdir.

Tablo 4.23.: Deneklere antrenörlerin verdiği cezalar açısından analizi

Soru	Seçenek		Cinsiyet			Spora başlama yaşı			
			Erkek	Kız	Toplam	0-10	11-15	>15	Toplam
Ant. spor. ceza ver. ve spor. gruptan ayırmalı mı?	Evet	N	24	13	37	4	21	12	37
		%	41.38	30.95	37.00	25.00	36.21	46.15	37.00
	Hayır	N	34	29	63	12	37	14	63
		%	58.62	69.05	63.00	75.00	63.79	53.85	63.00
	Toplam		58	42	100	16	58	26	100
	Khi-Kare: 1.136		S.D:1			Khi-Kare: 1.939	SD:2		

Tablo 23'de görüldüğü üzere deneklere antrenörlerin verdiği cezalar Khi-Kare analizi sonucunda cinsiyet değişkenine göre gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Erkek sporcuların %58.62'si, bayan sporcuların %69.05'i Antrenörler sporculara ceza vermesi gerektiğini ve sporcuyla gruptan ayırmalı seçeneğine olumsuz bir görüş belirtmişlerdir. Toplam sporcuların %63'ü antrenör ceza vermemeli ve sporcuyla gruptan ayırmamalı görüşündedir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre sporculara antrenörlerin verdiği cezalar açısından gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

0-10 yaş grubu spora başlayan sporcuların %63.79'u, 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %63.79'u, >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %53.85'i sporcuyla antrenör ceza vermemeli ve gruptan ayırmamalı görüşünde iken >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların bulunduğu grupta daha fazla yoğunlukta %46.15 oranında antrenör ceza vermemeli ve sporcuyla gruptan ayırmalı görüşünü belirtmişlerdir.

5.TARTIŞMA VE SONUÇ

Sporda psikolojik motivasyon faktörü olarak ödül ve cezanın, cinsiyet ve spora başlama yaşı değişkenine göre incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada elde edilen bulgular sonucunda;

Tablo 2’de görüldüğü üzere deneklerin sporla ilgilenme sebebi Khi-Kare analizi sonucunda deneklerin cinsiyet değişkenine göre spor ile ilgilenme nedenlerinin değişmediği görülmektedir ($p>0.05$). Erkek ve bayan sporcuların %41’i sağlıklı olmak için sporla ilgilendikleri belirtmişlerdir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkeni açısından istatistiki analiz sonucunda tablo 2’de görüldüğü üzere gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buda sporda psikolojik motivasyon faktörü olarak ödül ve cezanın cinsiyet ve spora başlama yaşları arasında değişkenlik göstermediğini ortaya koymuştur ($p>0.05$).

Spora başlama yaşı değişkenine göre incelendiğinde > 15 yaş grubu spora başlayanlardan %53.85’i sağlıklı olmak için spor yaptıklarını belirtmişlerdir.

Psikologlar iyi belirlenmiş, ulaşılması çok zor yada çok kolay olmayan amaçların güdülenmeyi ve buna bağlı olarak çabayı arttıracakları görüşündedir (Can ve ark. 1993).

Tablo 3’de görüldüğü üzere deneklerin “Başarılı olmak” kavramı için istatistiki analiz sonucunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmaya katılan sporcuların % 58’i erkek % 42’si bayandır. Erkek sporcuların %23 toplam bireylerin % 40’ı “ Başarılı olmak” kavramını müsabakalarda bir önceki kazanılan derecenin üstüne çıkmak şeklinde belirtmiştir.

Deneklerin spora başlama değişkeni açısından analiz sonucunda tablo 3’de görüldüğü üzere gruplar arası istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. 0-10 yaş grubu spora başlayanlar % 50 oranında , 11-15 yaş grubu %39.66, >15 yaş grubu % 34.62 oranında başarılı olmak; müsabakalarda daha önceki derecenin üzerine çıkmak şeklinde belirtmişlerdir ($p>0.05$).

Spor eğitiminde, yarışmalarda kazanmaya aşırı önem verilmesi, ne pahasına olursa olsun mutlaka birinci olmanın şart olduğu fikrinin sporculara empoze edilmesi onları dürüst olmayan hareketlere itebilir. Sporcu ahlakını bozar. Genellikle başarılı sporcuların en çok önem verdiği eğitim ve değerler, vatanseverlik, onur, hoşgörü kısaca sporcu ahlakını kapsayan kavramlardır (Çankaya 1994).

Tablo 4'de görüldüğü üzere deneklerin spora başlamada en çok etkili kişiler için Khi-Kare analizi sonucunda deneklerin cinsiyet değişkenine göre spora başlamada en etkili olan kişiler açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bayan ve erkek sporcular spora başlamada en çok % 38 oranında Beden Eğitimi öğretmeni ve Antrenör, %28 arkadaşlar, %18 aile, %11 diğer, %5 oranında popülar olan sporcu etkilidir.

Spora başlama yaşı değişkenine göre gruplar arası farklılık görülmemiştir. ($p>0.05$) 0-10 yaş grubu spora başlayanların % 37.50'si, 11-15 yaş grubunun %43.10 oranında en etkili kişiler olarak Beden Eğitimi Öğretmeni ve Antrenörünü belirtirken, >15 yaş grubu spora başlayanlarda %46.15 spora başlamada arkadaşlar daha etkilidir.

Deneklerin spora başlamalarında Beden Eğitimi öğretmeni ve antrenörler daha sonra da arkadaşları en çok etkileyen kişiler olmaktadır.

Tablo 5'de görüldüğü üzere deneklerin sporda en önemli motivler açısından istatistiki analiz sonucunda deneklerin cinsiyet değişkenine göre sporda en önemli motivler açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Erkek sporcuların %48.28, bayan sporcuların %47.62'si sporda en önemli motiv olarak "başarı arzusu" motivini göstermektedir.

Sporla ilgili konu üzerinde dikkatini toplama, kendini verme, zorluklarla karşılaştığında istenilen davranışı yapmaya çalışma, bundan vazgeçme, gayeye ulaşmada ısrar etme ve kararlı olma motive olmuş davranış dediğimiz davranışların özellikleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Erden 1995).

Deneklerin spora başlama yaşı değişkeni açısından analizi sonucunda tablo 5'de görüldüğü üzere sporda en önemli motivler açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır. 0-10 yaş grubu spora başlayan 10 sporcu, 11-15 yaş arası spora başlayan 58 sporcu, >15 yaş

grubu spora başlayan 26 sporcu bulunmaktadır. Sporcuların %48'i sporda en önemli motiv olarak başarı arzusu , %32 sorumluluk duygusu, %14'ü sosyal- ahlaki değer, %3 yaşantı zenginliği ve bilgi arttırma şeklinde belirtmiştir.

Başarma güdüsü, bireyin mükemmele ulaşmaya yönlendirmektedir. Ancak bireyin bu amaca ulaşmak için çabalamasının gerçek nedeni, herhangi bir ödül elde etmek değil, sadece bu güdüyü doyumlamak istemesinden dolayıdır (Can ve ark. 1993).

Tablo 6'da görüldüğü üzere deneklerin spor yaparken amacı için Khi-Kare analizi sonucunda cinsiyet değişkenine göre sporcunun spor yaparken amacı açısından gruplar arası farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bayan ve erkek sporcuların %72'si sporu spor için yapmak olarak belirtirken, %14'ü sporu para kazanmak için yaptıkları ortaya çıkmıştır.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre tablo 5'de görüldüğü üzere sporcunun spor yaparken amacı açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

0-10 yaş grubu 16 sporcunun 9'u, 11-15 yaş grubu spora başlayan 58 sporcunun 44'ü, >15 yaş grubu spora başlayan 26 sporcunun 19'u toplam % 72 oranında sporcular sporu spor için yapmak şeklinde görüş belirtmiştir.

Tablo 7'de görüldüğü üzere deneklerin müsabakalarda karşılaşmak istediği rakipler açısından istatistik analiz sonucunda cinsiyet değişkenine göre müsabakalarda sporcunun karşılaşmak istediği yarışmacı açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır($p>0.05$). Erkek sporcuların %63.79'u, bayan sporcuların %66.67'si Dünya ve olimpiyat şampiyonlarıyla karşılaşmak istedikleri ortaya çıkmıştır.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Toplam sporcuların %65'i Dünya ve Olimpiyat şampiyonlarıyla karşılaşmak istediklerini belirtmiştir.

Deneklerin birçoğunun halen spor yapması ve müsabakalara katılma nedenleri branşındaki en iyi sporcu ile karşılaşmak isteği, birçoğunun temel motivasyon kaynağıdır. Çünkü bütün sporcuların hedefi branşlarında en iyi olmaktır ve ödül kazanarak maddi-manevi doyum sağlamaktır.

Tablo 8'de cinsiyet değişkenine göre ödül çeşidi açısından gruplar arası farklılık bulunmamıştır. 58 erkek, 42 bayan sporcunun %52'si yılın sporcusu seçilmeyi daha iyi bir ödül şekli olarak götürken, %22'si sosyal güvence sağlayan ödülleri (burs, emeklilik gibi) daha iyi bir ödül çeşiti olarak görmektedir.

Spora başlama yaşı değişkenine göre ödül çeşidi gruplar arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir. 0-10 yaş grubu spora başlayan sporculara göre %43.75 oranında sosyal güvence sağlayan ödülleri daha iyi ödül şekli olarak belirtirken, 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcular %50 oranında yılın sporcusu seçilmeyi daha iyi ödül şekli olarak görünüyor. >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %65.38'i yılın sporcusu seçilmek seçeneğini belirtmiştir.($p>0.05$)

Sportif faaliyetlerde motivasyonu etkileyen maddi ödüllerin yanında sosyal ödül (burs, emeklilik vb.) ve cezalar da bulunmaktadır. Buda bize sosyal güvence sağlayan ve ilerideki yaşamlarını olumlu yönde etkileyen sosyal ödülleri deneklerin motivasyonunu arttırdığını göstermektedir.

Spor faaliyetlerinde de verilecek paraların verilmiş aralıklarının iyi ayarlanması hatta bu konuda sporcu ve yöneticilerin ortak kararlarına başvurulmasına motivasyonu olumlu yönde etkileyecektir. Bununla birlikte aşırı ödüllendirme, yapılan işte her zaman daha fazla çabaya yol açmamaktadır (Bilgin 1988).

Tablo 9'da görüldüğü üzere deneklere ödül veren kişi açısından gruplar arası farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Erkek sporcuların %68.97'si, bayan sporcuların %59.52'si tarafından ödülün Klüp başkanı veya federasyon başkanı tarafından verilmesi seçeneği belirtilmiştir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre ödül veren açısından gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamakla beraber sporcuların %65'i klüp başkanı veya federasyon başkanı tarafından verilmeli şeklinde belirtmiştir ($p>0.05$).

Sonuçlardan da anlaşılacağı gibi, sporcular için kendi branşlarını temsil eden en üst makam tarafından takdir edilmek ve ödüllendirilmek önemlidir. Bunun için bireyler klüp veya federasyon başkanı tarafından ödüllendirilmek istemektedir.

Tablo 10'da görüldüğü üzere deneklerin aldıkları ödül miktarı açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır.($p<0.05$) Erkek sporcuların %79.31'i, bayan sporcuların %40.48'i müsabakaya göre değişmeli şeklinde seçenek olarak belirtmiştir. Bayan sporcuların %28.57'si ise galibiyette veya başarıda oyuncunun rolüne göre verilmeli şeklinde belirtilmiştir. Meral Mungan'ın yaptığı çalışmada da benzer sonucun elde edilmiş olması bizim çalışmamızı desteklemektedir (Mungan 1995).

Denekler verilen ödüllerin oyuncuların galibiyetteki rollerine ve müsabaka türüne (il,bölge, Türkiye, Avrupa, Dünya, Olimpiyat) göre verilmesini istemektedirler.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre ödül miktarı gruplara göre değişmemektedir.($p>0.05$) Sporcuların %63'ü müsabakaya göre değişmeli derken %16'sı galibiyette veya başarıda oyuncunun rolüne göre verilmeli cevabını vermiştir.

Tablo 11'de görüldüğü üzere deneklerin aldıkları ödüllerin yüksekliği açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Erkek sporcuların %81.03'ü, bayan sporcuların %83.33'ü primlerin yüksek olması motive eder görüşünü belirtmiştir. Toplam sporcuların %82'si primlerin yüksekliği motive eder görüşünde iken %6 gibi çok az yoğunlukta bireyler disiplini bozar şeklinde belirtilmiştir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre primlerin yüksekliği açısından gruplar arası farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). 0-10 yaş grubu spora başlayan sporcuların %75'i , 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %82.76'sı, >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %84.62'si primlerin yüksek olması motive eder şeklinde görüş belirtmiştir.

Ödüllendirme bireyin müsabaka esnasında yaptığı ve sonucu olumlu etkileyen hareketlerin yapılma sıklığını artırır. Ödülün bireyin beklentisinden az olması durumunda motivasyon düşük olmaktadır.

Tablo 12'de görüldüğü üzere deneklerin aldıkları primlerin azlığı açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Erkek sporcuların %68.97'si, bayan sporcuların %52.38'i ödüllerin azlığı motivasyonu düşürür görüşündedir. Erkek sporcuların %20.69, bayan sporcuların %19.05'i ödüllerin az olması amatör ruhu ortaya çıkarır şeklinde belirtmiştir.

Sporda yüksek performans bedensel değil, aksine tamamen psikolojik bir kavramdır. Bir sporcunun kondisyonu, tekniği ve taktik kapasitesi ne kadar yüksek olursa olsun, bunları bir yarışmada oyuna yansıtamazsa hiçbir değeri yoktur. Bunun için ise hırs, irade, istek, özveri, sabır, azim, zeka ve kültür gibi çeşitli psikolojik özelliklere gereksinme vardır (Başer 1994).

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre primlerin azlığı açısından gruplar arası anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Toplam sporcuların %62'si motivasyonu düşürür görüşünde iken %20'si amatör ruhu ortaya çıkartır görüşündedir.

Sporda motivasyon faktörü olan ödülün bireyin beklentisinden az olması yarışma hırsı, isteği ve başarıma arzusunu olumsuz etkilemektedir. Sporcunun kendisinden beklenen performansı tam anlamıyla sergilemesi için ödülün bireyin beklentisini karşılayacak düzeyde olmalıdır. Bazı durumlarda ödül ikincil uyarıcı olur ve amatör ruh diye tanımladığımız karşılıksız hırs, irade ve başarıma isteğini ortaya çıkartır.

Tablo 13'de görüldüğü üzere deneklerin Dünya şampiyonalarında alınan ödül derecelerinin motivasyonu artırması açısından gruplar arasında istatistiki açıdan farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bayan ve erkek sporcuların %48'i ilk üç dereceye ödül verilmesi cevabını verirken %19'u ilk on dereceye giren sporculara ödül verilmesini istemiştir. Deneklerin %48'lik bölümünün ilk üç dereceye ödül verilmesini istemeleri, kazanma arzusunu arttıracığı gibi gelecek sezon için rekabet ortamının da oluşacağını bize göstermektedir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre gruplar arası farklılık bulunmamıştır. 0-10 yaş grubu %31.25, 11-15 yaş grubu %50, >15 yaş grubu %53.85'i Dünya şampiyonalarında ilk üç dereceye ödül verilirse motivasyonu artırıcı olur görüşünü belirtmiştir.

Tablo 14'de görüldüğü üzere deneklerin aldıkları en ağır ceza için gruplar arası farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Erkek sporcular en ağır ceza olarak %44.83 oranla "Takımdan atılma" derken %18.97 oranında ise kampa alınmamaktır şeklinde belirtmiştir.

Bayan sporcuların %52.38' en ağır ceza olarak "Takımdan atılma" derken %16.67'si "Mağlup olmaktadır" cevabını vermiştir.

Spora erken yaşlarda başlayan ve özellikle takım sporları ile uğraşan bireylerde takım ruhu, grup bilinci ve birlikte hareket gibi bazı kavramlar daha yoğun yaşanır. Bunun sebebi ödüllü ve cezayı ortak karşılamaları, birçok durumda birbirlerine bağımlı hareket etmeleri gibi olgular etkilidir. Bütün bu ortak olguların göz ardı edilerek, deneklerin takımdan atılmalarını en ağır ceza olarak gördüklerini ortaya koymaktadır.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre sporcu açısından en ağır ceza için gruplar arası farklılık bulunmamıştır. Sporcuların %48' en ağır ceza olarak "Takımdan atılma" görüşünde iken %15'i "Mağlup olma", %15'i "Kampa alınmamak" olarak belirtmiştir.

Tablo 15'de görüldüğü üzere deneklere göre sporcular arası çatışmalarda verilen ceza faktörü açısından gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$). Erkek sporcuların %41.38'i, bayan sporcuların %50'si ceza hemen verilmeli derken erkek sporcuların %22.41'i, bayan sporcuların %40.48'i durum yöneticilere bildirilmeli görüşünü belirtmiştir.

Ceza her ne kadar olumsuz bir davranış olarak kabul edilse de bazı durumlarda başvurulan bir olgudur. Cezanın hemen verilmesi diğer sporcular için de uyarı anlamını taşıması bakımından önemlidir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre sporcular arası çatışmalarda verilen ceza faktörü açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$). 0-10 yaş grubu %68.75'i, 11-15 yaş grubu %44.83'ü, >15 yaş grubu %30.77'si sporcular arası çatışmalarda ceza hemen verilmeli görüşündedir. Meral Mungan'ın yaptığı çalışmada da benzer sonucun elde edilmiş olması bizim çalışmamızı desteklemektedir (Mungan 1995).

Tablo 16'da görüldüğü üzere deneklerin aldıkları ceza faktörü gruplar arası farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$). Erkek sporcuların %58.62'si ceza verilmeden önce bir kez ikaz edilmeli derken %15.52'si ceza konusu tartışılmamalı cevabını vermiştir. Bayan sporcularda ise %50'si ceza verilmeden önce bir kez ikaz edilmeli derken %23.81'i cezanın davranışları baskı altında tuttuğu görüşündedir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre ceza faktörü açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). 0-10 yaş grubu için %62.50'si ceza verilmeden önce bir kez ikaz edilmeli derken, %18.75 oranında geciktirilmeden verilmeli görüşündedir. 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %51.72'si ceza verilmeden önce bir kez ikaz edilmeli derken, %17.24 oranında davranışları baskı altında tutacağı görüşündedir. >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %57.69'u ceza verilmeden önce bir kez ikaz edilmeli derken, %26.92 oranında cezanın davranışları baskı altında tutacağı görüşündedir.

Bireylerin olumsuz davranışları ikaz edildiği takdirde ceza görmeleri engellenebilir. Ceza bireyi baskı altına alır, kin, nefret ve saldırganlık eğilimi oluşturup sorunu içinden çıkılmaz hale getirebilir. Bunun için bireye ceza ile değil biraz daha pozitif uyarıcı bir şekilde yaklaşmak gerekmektedir.

Skinner'in deneyleri bir darbeyle cezalandırılan farelerin neticede tepkilerini tuttuklarını, fakat sonra, belirli bir sönme devresi geçince, cezalandırılmamış fareler kadar çok tepki yaptıklarını göstermektedir (Arik 1991).

Tablo 17'de görüldüğü üzere deneklerin aldıkları cezaya gösterdikleri tepkiler açısından gruplar arası farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Erkek sporcuların %43.16'u sporculara verilen cezalar sonucunda cezalandırılan davranışlar yerine istenilen davranışları kazandırdığı görüşündedir. Bayan sporcuların %57.14'ü için sporculara verilen cezalar sonucunda onlarda kin, nefret, kaygı ve saldırgan davranışlara sebep olur görüşündedir.

Araştırmada erkek denekler cezanın istenilen davranışları kazandırdığını, bayan denekler ise ceza sonucunda sporcuda kin, nefret, kaygı ve saldırgan davranışlar ortaya çıkarır görüşündedir. Burada erkek deneklerin ve bayan deneklerin farklı cevaplar vermesi karakter özelliklerinin, yaşam deneyimlerinin farklı olmasına bağlıdır.

Sporcular genellikle yeni bir sezona hazırlanırken yapacakları hareketlerden hangilerinde başarılı olabilecekleri hakkında hem kendi tecrübelerine dayanarak hem de o hareketleri yapan meslektaşlarının başarılarına bakarak bir yargıda bulunurlar (İkizler 1994).

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre sporculara verilen ceza sonucu ortaya çıkan psikolojik tepkiler açısından gruplar arası farklılık tespit edilmiştir. ($p<0.05$) 0-10 yaş

grubu spora başlayan sporcuların %50'si cezalandırılan davranışlar yerine istenilen davranışları kazandırır derken 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %36.21'i sporculara verilen cezalar onlarda kaygı, nefret, kin ve saldırgan davranışlara sebep olur görüşündedir. >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %69.23'ü sporculara verilen cezalar onlarda kaygı, nefret, kin ve saldırgan davranışlara sebep olur şeklinde belirtilmiştir.

Genellikle ceza istenilmeyen davranışın bastırılmasını sağlar. Fakat cezalandırılan kişide endişe, sıkıntı, utanma, suçluluk, kendini küçük görme, hiddet, kin, saldırganlık gibi olumsuz duygular uyandırır. Bu tür olumsuz duygular kişide başka olumsuz davranışlara sebep olabilir (Tevrüz 1989).

Tablo 18'de görüldüğü üzere deneklerin takım sporlarında mağlubiyet durumunda ceza açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır. Erkek sporcuların %37.93'ü, bayan sporcuların %50'si takım sporlarında mağlubiyet durumunda ceza verilmemelidir görüşündedir.

Bu da göstermektedir ki, takım sporlarında mağlubiyet durumunda hatalar tek kişi üzerindeki yoğunlaşmaz. Bireysel hatalar diğer takım arkadaşları tarafından önlenebilir. Takım sporlarında ceza verilmesi durumunda cezanın tek bir kişiye değil takıma ve antrenöre verilmesi görüşü ağırlıktadır.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre takım sporlarında mağlubiyet durumunda ceza açısından gruplar arası farklılık bulunmamaktadır. Sporcuların %43'ü ceza verilmemeli derken %36'sı hem sporcu, hem antrenöre ceza verilmeli şeklinde belirtmiştir.

Tablo 19'da görüldüğü üzere deneklere ödül verilmesi açısından gruplar arası farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Bayan ve erkek sporcuların %57'si ödüllerin Dünya ve olimpiyat şampiyonalarındaki başarılarına daha fazla verilmeli görüşünde iken %21'i ödüllerin yurtiçi müsabakalardaki başarılarına daha fazla verilmeli şeklinde belirtilmiştir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre ödüllerin verilmesi açısından gruplar arası farklılık bulunmamıştır. 0-10 yaş grubu spora başlayan sporcuların %62.50'si, 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %58.62'si, >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %50'si

ödüllerin Dünya ve Olimpiyat şampiyonalarındaki başarılarına daha fazla verilmeli görüşündedir.

Tüm insanlar gibi sporcular da temel ihtiyaçları yönünden kısmen tatmin olmuş, kısmen de tatmin olmamış durumdadırlar. Bu nedenle sporcuların motive edilmesinde ödül ve cezaya başvurulurken, onların ekonomik tercihlerini ve kararlarını göz önünde bulundurmak gerekmektedir (Özbaydar 1983).

Tablo 20’de görüldüğü üzere deneklere birçok cezadan sonra verilen ödül açısından gruplar arası farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Erkek sporcuların %72.41’i, bayan sporcuların %71.43’ü birçok cezadan sonra verilen ödülün etkili olduğunu belirtmiştir.

Sürekli ceza gören birey artık her türlü savunma mekanizmasını geliştirecektir. Ceza etkili olmaktan çıkıp sıradan deneğin alıştığı durum haline gelebilir. Ancak cezalardan sonra ödül gören bireyde olumsuz davranışlar yerine olumlu davranışlar oluşur. Zamanla cezaya sebep olan davranış kaybolur, tablo 9’da elde edilen %72’lik sonuç da bunu desteklemektedir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre 0-10 yaş grubu %62.50 oranında, 11-15 yaş grubu %75.86 oranında, >15 yaş grubu %69.13 oranında toplam sporcuların %72’si birçok cezadan sonra verilen ödülün etkili olduğu görüşünde, %28’i etkili olmadığını görüşündedir.

Tablo 21’de görüldüğü üzere deneklerin aldıkları ödüllerin kendi kendini tanıma, emir verme gibi özelliklerini olumlu yönde etkilemesi açısından gruplar arası farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Erkek sporcuların %62.07’si, bayan sporcuların %73.81’i aldıkları ödüllerin kendi kendilerini tanımada, emir vermede olumlu etkisi olduğunu belirtmiştir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre alınan ödüllerin kendi kendini öğrenme, emir verme gibi özelliklere olumlu etkisi açısından gruplar arası farklılık bulunmamıştır. 0-10 yaş grubu %81.25’i, 11-15 yaş grubu %62.07’si, >15 yaş grubu %69.23 oranında toplam sporcuların %67’si alınan ödüllerin kendi kendini tanımada, emir vermede olumlu etkisi olduğu görüşünde iken %33’ü alınan ödüllerin kendi kendini tanımada, emir vermede olumlu etkisi olmadığını görüşündedir.

Bütün bunlar bireylerin aldıkları ödüller karşısında kendilerine güvenleri artar, başarı arzusu ile birlikte yapabileceklerini ve yeteneklerini geliştirirler. Bireyler yeteneklerini keşfederler. Bir hareketin onay görmesi, takdir edilmesi kişinin kendini tanımasında olumlu etki eder sonucunu çıkarmaktadır.

Tablo 22'de görüldüğü üzere deneklerin aldıkları ödüller benlik tasavvurunu olumlu yönde etkilemesi açısından gruplar arası farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Erkek sporcuların %77.59'u, bayan sporcuların %73.81'i alınan ödüllerin kendi benlik tasavvurunu olumlu etkilediği görüşündedir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre alınan ödüllerin benlik tasavvurunu olumlu yönde etkilemesi açısından gruplar arası farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Sporcuların %76'sı olumlu yönde etkiler derken %24'ü ödüllerin benlik tasavvurunu olumlu etkilemediği görüşündedir.

Tablo 23'de görüldüğü üzere deneklere Antrenörlerin verdiği cezalar açısından gruplar arası farklılık önemli değildir ($p>0.05$). Erkek sporcuların %58.62'si, bayan sporcuların %69.05'i Antrenörler sporculara cezayı kendisi vermesini ve gruptan ayırmasını olumsuz olarak görmekte ve %63 oranında ceza verilmemeli ve sporcu gruptan ayrılmamalı şeklinde görüş belirtmiştir.

Deneklerin spora başlama yaşı değişkenine göre gruplar arası farklılık bulunmamıştır. 0-10 yaş grubu spora başlayan sporcuların %63.79'u, 11-15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %63.79'u, >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların %53.85'i antrenör ceza vermemeli ve gruptan ayırmamalı görüşünde iken >15 yaş grubu spora başlayan sporcuların bulunduğu grupta daha fazla yoğunlukta %46.15 oranında antrenör ceza vermeli ve gruptan ayırmalı görüşü belirtilmiştir.

Antrenör ceza yolunu kullandığı zaman ikinci bir ceza olan gruptan ayırma eylemini yapması deneklerde motivasyonu olumsuz etkilemektedir. Bireye verilen ikinci ceza istenmeyen davranışı pekiştirir bu durum olumsuz davranışın ortadan kalkmasını geciktirir. Disiplin sağlamak için ceza antrenörün kendisi tarafından verilmeli ancak birey ceza ile gruptan dışlanırken dikkatli olunmalıdır.

Sonuç:

Motivasyon faktörlü olan ödül ve cezanın, cinsiyet ve spora başlama yaşı değişkenine göre incelenmesi amacı ile yapılan bu çalışma sonucunda;

Erkek ve bayan sporcuların sporu sağlıklı olmak amacıyla yaptıkları görülürken sağlıklı olmak için spor yapma oranı, spora başlama yaşı 15ve üzeri olan sporcularda daha fazla olduğu görülmüştür.

Müsabakalarda bir önceki derecenin üstüne çıkmak sporcuların başarılı olmalarındaki amaçtır. Araştırmaya katılan deneklerin çoğunluğunun milli sporcu olması onların bir önceki müsabaka sezonundan daha iyi sonuçlar elde etmeyi amaçladıklarının gösterir. Araştırmalarda elde edilen bulgulara göre 0-10 yaş grubu sporcuların %50 oranla diğer gruplardan daha fazla olarak müsabakalarda 1. Olmayı hedefledikleri ortaya konulmuştur.

Spora başlama yaşı 0-10 yaş ve 11-15 yaş grubu olan sporcular spora başlamada en etkili kişi olarak Beden Eğitimi Öğretmeni veya Antrenörü gösterirken , >15 yaş grubu spora başlayan sporcularda en etkili kişi arkadaşlar olarak tespit edilmiştir. Sporcular için sporda en önemli motiv “ Başarı arzusu” iken sporcunun spor yaparken amacı ise sporu spor için yapmak olarak bulunmuştur. Karşılaşmak istediği rakip olarak Dünya ve Olimpiyat şampiyonları gösterilmiştir.

Deneklerin aldıkları derece ve ödüller çoğunluğun milli olması sebebiyle daha seçicidir. Bu sebeple sporcular için en iyi ödül “Yılın sporcusu seçilmek” olarak tespit edilirken daha sonraki sırayı sosyal güvence sağlayan ödüller (burs, emeklilik gibi) almıştır. Çalışmada sporcuların ödülü, klüp veya federasyon başkanından almak istedikleri tespit edilmiştir.

Araştırmada deneklerin aldıkları prim miktarı açısından istatistiki sonuçlara göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Erkek ve bayan sporculara göre ödül miktarı müsabakaya göre değişmeli denilirken bayan sporcular daha fazla oranla galibiyette veya başarıda oyuncunun rolüne göre ödül verilmeli görüşünü belirtmişlerdir.

Deneklere göre primlerin (ödülün) yüksekliği %82 oranla motive edici iken bir kısmı için verilen ödülün yüksek olması disiplini bozan bir faktördür. Ödülün azlığı ise %62 oranla motivasyonu düşürür denirken bir kısmı için %20 oranla verilen ödülün az olması amatör ruhu ortaya çıkarır olarak tespit edilmiştir. Deneklerin Dünya ve Olimpiyat şampiyonalarında ilk üçe ödül verilmesini istedikleri tespit edilmiştir.

Deneklerin büyük bir çoğunluğunun birçok kamp sezonuna katılması nedeniyle en ağır ceza olarak %52 oranla "Takımdan atılma" ve ardından " Kampa alınmama" olarak tespit edilmiştir.

Sporcular arası çatışmalarda verilen ceza için istatistiki açıdan anlamlılık tespit edilmiştir. Sporcular arası çatışmalarda %45 oranla ceza hemen verilmeli denirken %30 oranla durum yöneticilere bildirilmeli görüşü de bulunmaktadır. Çünkü ceza davranışları baskı altında tutar. Deneklerin birçoğu ceza uygulandığında, cezalandırılan davranışlar yerine istenilen davranışları kazandırır seçeneğinde yoğunlaşmıştır.

Deneklerin takım sporlarında mağlubiyet durumunda %43 oranla ceza verilmemelidir denirken %36 oranla ceza hem sporcuya hem de antrenöre ceza verilmelidir sonucu elde edilmiştir.

Bu araştırmada sporcular ödüllerin %57 oranla Dünya ve Olimpiyat şampiyonalarındaki başarılarına daha fazla ödül verilmeli sonucu çıkmıştır. Çalışmada %72 oranla birçok cezadan sonra verilen ödülün etkili olduğu görüşü tespit edilmiştir. Sporcu aldığı ödül ile kendi benliğini tanımları açısından, takdir etmeye, olumsuz yönlerini düzeltmeye ve kendini geliştirmeye çalışmaktadır.

Sporcunun aldığı ödül %67 oranla benlik tasavvurunu olumlu etkilediği tespit edilmiştir. Ödüllendirme ile olumlu bir gelişme gösteren bireye antrenörlerin verdiği cezalar ve sporcuyu gruptan ayırma analizi sonucu antrenörün cezalandırıp, gruptan ayırması %63 oranla olumsuz bir hareket olarak tespit edilmiştir.

Sporcuların %43 oranla ceza gördüklerinde kaygı, nefret, kin ve saldırgan davranışlar gösterdikleri ortaya çıkarılmıştır. Deneklerin %82 oranla ödüllendirme ile motivasyonlarının arttığı tespit edilmiştir.

Bu araştırmada, bayan ve erkek sporcuların ödöl ve ceza karşısında gösterdikleri tepkiler istatistiki açıdan test edilmiş ve sporcular üzerinde ödölün olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Bu konuda, daha geniş çalışmaların yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

6. ÖZET

S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ / KONYA- 2002-01-09

Gülsüm BAŞTUĞ

Danışman

Yrd.Doç. Dr. Mehibe AKANDERE

Sporda Psikolojik Motivasyon Faktörü Olarak Ödül ve Cezanın Cinsiyet ve Spora başlama yaşı değişkenine göre incelenmesi

Motivasyon faktörü olan ödül ve cezanın, cinsiyet ve spora başlama yaşı değişkenine göre incelenmesi amacı ile yapılan bu çalışma sonucunda; sporcuların ödül ve cezaya tepkilerini ölçüldü. Araştırmanın evrenini, 2001 öğretim yılında S.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Anket formu, 58 erkek 42 bayan olmak üzere toplam 100 sporcuya yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Araştırmada istatistiksel teknikler olarak; frekans, yüzde, ağırlıklı ortalama ve X^2 teknikleri kullanılmıştır.

Yapılan çalışma sonucunda; araştırmaya katılan sporculara ceza verildiğinde kaygı, nefret, kin ve saldırgan davranışlara sebep olduğu görülmüştür. En ağır ceza olarak ise, takımdan atılma tespit edilmiştir. Birçok cezadan sonra verilen ödüllerin daha etkili olduğu araştırma sonucunda belirlenmiştir. Ödüllerin yüksek olması motivasyonu artırırken, ödülün az olması ise motivasyonu düşürdüğü tespit edilmiştir. Deneklerin aldıkları prim miktarı açısından ve sporcular arası çatışmalarda verilen ceza olgusu açısından istatistiksel olarak da gruplar arası anlamlı bir farklılık (0.05) düzeyinde tespit edilmiştir. Erkek sporcular ödüllerin müsabakaya göre verilmesini isterken bayan sporcular ise ödülün galibiyette veya başarıda oyuncunun rolüne göre verilmeli görüşündedir. Erkek sporcular, sporcular arası çatışmalarda

ceza hemen verilmeli derken, bayan sporcular arası çatışmalarda durum yöneticilere haber verilmeli şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Sporculara verilen ceza sonucu ortaya çıkan psikolojik tepkiler spora başlama yaşı değişkenine göre incelendiğinde: >15 yaş grubu spora başlayan deneklere göre, sporculara verilen cezalar onlarda kaygı, nefret,kin ve saldırgan davranışlara sebep olduğu tespit edilmiştir.

Deneklerin çoğunluğu milli sporcudur. Birçok müsabaka ve kamp sezonuna katılmış olup gerek antrenör gerekse hakemlerden ceza ve ödülü değişik şekillerde almış bireylerdir. Bunun neticesinde sporcuların ödül karşısında olumlu tepkiler verdikleri, ceza karşısında olumsuz tepkilerde buldukları belirlenmiştir.

Sonuç olarak, motivasyon faktörü olarak ödül ve cezanın sporcuların cinsiyet ve spora başlama yaşlarının psikolojik durumlarını etkilediği kesin olarak ortaya çıkmıştır.

7. SUMMARY

Seljuk University Health Science Institute

Physical education and sports basic science branch

MASTER THESIS / KONYA - 2002

Gülsüm BAŞTUĞ

Advisor

Assos.Prof. Mehibe AKANDERE

A survey of Reward and Punishment in sport As a psychological motivation factor according to the variables of sexuality and age of beginning to sports

At the end of this study that was done for the aim of surveying reward and punishment in sports as a psychological motivation factor according to the variables of sexuality and age of beginning to sports, reactions of sportsmen to reward and punishment were surveyed. The universe of the survey consist of Seljuk University Physical Education and sports college students in the 2001 Education year. Inquiry form was applied to 58 male and 42 female, totally 100 sportsmen by interviewing face to face. In the survey as statistical technics, the technics of frequency, one hundred percent, weighted average and Chi-square were used.

At the end of the study; it was seen that when the sportsmen who joined to the survey were punished, this caused to anxiety, hate, hatret and aggressive behaviour. It's stabilized that the most serious punishment is to be dismissed from the team. It's defined at the end of the survey that the rewards given after a lot of punishments are more effective. It's determined that when the rewards are high, motivation increases but when it's few, it decreases motivation. From the point of the premium taken by the test subjects and punishment given to inter- sportsmen conflicts as statistical the level of (0.05) meaningful disparit was stabilized. Male sportsmen want the rewards to be given according to competitions. However female

sportsmen want the rewards to be given according to the role of the games- player in succes or victory. Male sportsmen declared their views that in the inter- sportsmen conflicts, punishment had to be informed to the manegers.

When the psychological reactions that occurs in the end of punishment given to the sportsmen were surveyed: the test subjects who start sport at the age group of >15 said that punishments given to the sportsmen caused anxiety, hate, hatred and agressive behaviour.

Most of the test subjects are national sportsmen. They have joined a lot of compatitions and camp and they were punished or awarded by their trainers or referees. At the end of this, it's found that sportsmen give positive reactions against rewards but give negative reactions againts punishments.

Finally, it's exactly found that reward and punishment as a motivation factor effect the psychological situations of sportsmen's sexualities and the age of beginning to sport.

8.KAYNAKLAR

- Akdenk M (1986)** *Türkiye Hükümet Programlarında ve Planlı Dönemde Beden Eğitimi ve Spor Uygulamaları*, G.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Arık İ A (1996)** *Öğrenme Psikolojisine Giri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi , İstanbul.
- Arkonacı S A (1998)** *Psikoloji Zihin Süreçleri Bilimi*, 2.Baskı, Alfa Basım, İstanbul.
- Atkinson R L ,Atkinson R C , Smith E E , Bem D J ve Nolen S (1999)** *Hilgard's Introduction to Psychology 12 th Edition*. Çev: Alogan Y, Arkadaş Yayınevi, Ankara.
- Aytaç S (2000)** *İnsanı Anlama Çabası*. 1.Baskı, Ezgi Kitapevi Yayınları, Bursa.
- Bacanlı H (2000)** *Gelişim ve Öğrenme*. 3.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Başer E (1994)** *Futbolda Psikoloji ve Başarı*. Yayınevi Yayıncılık, İstanbul.
- Başer E (1998)** *Uygulamalı Spor Psikolojisi*, Kültür Ofset, Ankara.
- Bilgin N (1988)** *Sosyal Psikolojiye Giriş*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayın No: 48, İzmir.
- Binbaşıoğlu C (1991)** *Öğrenme Psikolojisi*, 5.Basım, Kadioğlu Matbaa, Ankara.
- Can G, Eripek S ,Boşgelmez M , Gökmen H ve Akkök F (1993)** *Spor Psikolojisi*, Anadolu Üniversitesi Lisans Tamamlama Programı Açık Öğretim Fakültesi Yayın No:281 Eskişehir.
- Cüceloğlu D (1999)** *İnsan ve davranışı Psikolojinin Temel Kavramları*, 9.Basım, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Çankaya C (1994)** *Sporda Başarı Kistaslar*, M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Dietrich G (1984)** *Pedagogische Psychologie*, Klinkhard Bad Heilbrunn.
- Erden M , Akman Y (1995)** *Eğitim Psikolojisi*, Arkadaş Yayınevi, 16-43, Ankara.

Erkal M (1992) *Sosyolojik Açıdan Spor*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Kutsun Matbaası ve Reklamcılık Merkezi, İstanbul.

Gates A ve ark. (1962) *Eğitim Psikolojisi*, Çeviren: Necmi Sarı, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Guillaume P (1970) *Psikoloji*, Çev:Refia Şemin, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Fen Fakültesi Basımevi, İstanbul.

Halvari H (1991) *Achievement motivation, physiological responses, and achievement-releted activities*. Unpublished doctoral dissertation, University of oslo, Oslo.

Heckhausen H , Strong H, Schirmer K R & Janssen J P (1987) *Die Wirkung einer vorengelassenen Leistungserfahrung auf die Energiemobilisierung und deren Effizienz in Hochleistungsrudern (The effect of pre- achievement experience on the energy liberation and performance efficiency among top level rowers*, In W.Fritsch, H. Lenk & V.Nolte (Eds), Rudern im Spiegelder Wissen schaft, Hannover, Germany: Philler.

Hesapçioğlu M (1994) *Öğretim İlke ve Yöntemler*, Beta Basım, İstanbul.

İkizler C (1994) *Sporda Başarının Psikolojisi*, 2. Baskı, Alfa Basım yayım, İstanbul.

Kasap H (1991) *Spor Metodik ve Didaktiği*, Türkiye Futbol Federasyonu Eğitim Yayınları No: 9,İstanbul.

Kazancı O (1989) *Eğitim Psikolojisi*, Kazancı Hukuk Yayınları No:67, Ankara.

Konter E (1998) *Sporda Psikolojik Hazırlığın Teori ve Pratiği*, Bağırğan Yayınevi, Ankara.

Köknel Ö (1997) *İnsanı Anlamak*, 7.Basım, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.

McConnel J, Philipchalk R (1992) *Understanding Human Behavior*, Harcourt Brace Jovanovich College Puublishers, USA.

Morgan C T (2000) *Psikolojiye Giriş*, Çeviren: Hüsnü Arıcı ve ark., Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları Yayın No: 1, Ankara.

Mungan S(1995) *Sporda Motivasyon Faktörü Olarak Ödül ve Ceza*, M.Ü.Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Özkalp E (1987) *Psikoloji*, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Fasikül: 2, Ankara.

Özbaydar S (1983) *İnsan Davranışlarının Sınırları ve Spor Psikolojisi*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.

..... (1987) **Resmi Gazete** Sayı: 19662, 5-8.

..... (1990) **Resmi Gazete** Sayı: 20717.

Sel S (1993) *Beden Eğitimi, Oyun ve Öğretimi*, Öğretmen Yazarlar Dizisi, M.E.B. Yayın No: 2260, İstanbul.

Şen S (1992) *Psikoloji*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Tevrüz S (1989) *Davranışlarımızdan Seçmeler*, Emek Ofset, Yalova.

Yerlisu T (1993) *Amatör Sporda Başarılı Sporcuların Ödüllendirilmeleri*, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Yozgat O (1992) *İşletme Yönetimi*, Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı Yayınları, İstanbul

9.EKLER

Ek 1. ANKET FORMU

Sporda motivasyon faktörü olarak ödül ve cezanın cinsiyet ve spora başlama yaşı değişkenine göre incelenmesi ile ilgili yapacağım akademik çalışmaya göstereceğiniz ilgiye şimdiden teşekkür ederim. Saygılarımla. Arş. Gör. Gülsüm Baştuğ

A-CİNSİYETİNİZ:

- 1- ERKEK
- 2- BAYAN

B-YAŞINIZ:

- 1-17-20
- 2-21-25

C-EN SON MEZUN OLDUĞUNUZ OKUL

- 1-LİSE
- 2-YÜKSEKOKUL VEYA FAKÜLTE
- 3-LİSANSÜSTÜ

D-MEDENİ HALİNİZ

- 1- EVLİ
- 2-BEKAR
- 3-DUL

E-ŞU ANDA HANGİ GÖREVİ YÜRÜTÜYORSUNUZ?

- 1-SPORCU
- 2-SPOR BÖLÜMÜ ÖĞRENCİSİ
- 3-DİĞER

F-SPORA BAŞLAMA YAŞINIZ

- 1-)0-10 YAŞ 2-)11-15 YAŞ 3-)>15 YAŞ

G-YAKLAŞIK YILLIK GELİRİNİZ ?

- 1-100-150 MİLYON
- 2-150-200 MİLYON
- 3-200 VE ÜSTÜ

H- SPORTİF ÇALIŞMALARINIZ İÇİN BİR ÜCRET ALIYOR MUSUNUZ?

- 1-EVET 2-HAYIR

1-Niçin sporla ilgileniyorsunuz?

- *Boş zamanları değerlendirmek için,
- *Sağlıklı olmak için
- *Arkadaşlıklar kurmak için
- *Hayatta başarılı olmak için
- *Para kazanmak için,

2-Başarılı olmak aşağıdakilerden hangisidir?

- * Ne şartlarda olursa olsun 1. olmak
- * Birincilik değil, dereceye girip ödül kazanmak,
- * Müsabakalarda bir önceki kazanılan derecenin üstüne çıkmak
- * Müsabakaları terketmeden tamamlamak
- * Ülkemizi milletlerarası müsabakalarda daha iyi temsil etmek,
- * Spor sayesinde sağlıklı kişilerin sayısını arttırmak.

3-Hayatta başarılı olmak için;

- Yetenekli olmak gerekir,
- Gayretli olmak gerekir
- Zor görevlerle karşılaşmak gerekir,
- İnsanın şanslı olması gerekir,
- Diğer.

4-Spora başlamanızda sizi en çok etkileyen kişiler;

- Anne, baba
- Beden Eğitimi Öğretmeni, Antrenör
- Arkadaşlar
- Popüler olan sporcular, Diğer

5- Sporcu spor yoluyla aşağıdakilerden hangisini tatmin eder?

- Benlik değerini yükseltir,
- Saygınlık kazanır,
- İrade ve mantığını daha iyi geliştirir
- Bilgisini arttırır,
- Sağlıklı bir hayat imkan ve fırsatı elde eder.

6-Sporda en önemli motivler hangileridir?

- Sosyal-ahlaki değer,
- Sorumluluk duygusu,
- Başarı arzusu,
- Yaşantı zenginliği,
- Bilgi arttırma

7- Bir sporcu;

- Uzun vadeli amaçlarına ulaşmak için spor yapmalı,
- Orta vadeli amaçlarına ulaşmak için spor yapmalı,
- Kısa vadeli amaçlarına ulaşmak için spor yapmalı,
- Günlük başarılar için spor yapmalı,
- Diğer nedenlerle spor yapmalı.

8- Spor yaparken aşağıdakilerden hangisi sporcunun amacı olmalıdır?

- Para kazanmak
- Şöhret olmak, kendini topluma tanıtmak,
- Ölüm korkusunu azaltmak,
- Meydan okuma duygusunu tatmin etmek,
- Sporu spor için yapmak.

9- Sizce spor;

- Sosyal tecrübeler kazanmak için,
- Sağlıklı olmak veya sağlığı korumak için,
- Tehlikeli ve rizikolu yaşamak için,
- Hareketlerin güzelliğini öğrenmek için,
- Başarı ve yarışma ağırlıklı davranışlar kazanmak için yapılır.

10- Müsabakalarda sporcu sizce aşağıdaki yarışmacılardan hangileri ile karşılaşmak istersiniz?

- Dünya ve olimpiyat şampiyonlarıyla,
- Avrupa veya kıtalararası şampiyonlarla,
- Türkiye şampiyonlarıyla,
- Milli sporcularla,
- Adı duyulmamış rakiplerle.

11- Sportif faaliyetlerde motivasyonu olumlu arttırmak için manevi ödüller;

- Diğer ödüllerden daha değerlidir,
- Yeterli değildir,
- Diğer ödüllerle beraber etkili olur,
- Tatmin derecesi sporcuya göre değişir,
- Kısa vadede etkilidir.

12- Sizce aşağıdaki ödül çeşitlerinden hangisi daha iyidir?

- Ödül yönetmeliğinde yer alan ödüller,
- Basın tarafından verilen ödüller,
- Yılın sporcusu seçilmek,
- Diğer kurumlar tarafından dağıtılan hediyeler,
- Sosyal güvence sağlayıcı ödüller (burs, emeklilik gibi),
- Centilmenlik (fair play) ödülü.

13- Ödüller;

- Müsabakanın yapıldığı yerde verilmelidir,
- Kulüp binasında verilmelidir,
- Takım kaptanına verilmelidir,
- Banka hesabına yatırılmalıdır,
- Verdiği yer çok önemli değildir.

14- Ödüller;

- Takım kaptanınca verilmeli,
- Hakem tarafından verilmeli,
- Rakip takım kaptanı tarafından verilmeli,
- Kulüp başkanı veya federasyon başkanı tarafından verilmeli,
- Ödül kimin verdiği önemli değildir.

15- Primler;

- Sezon başında toptan verilmeli,
- Sezon sonunda toptan verilmeli,
- Sezon ortasında verilmeli,
- Maç başına verilmeli,
- Maaş gibi verilmeli,
- Galibiyet olduğu kadar mağlubiyetlerde de verilmeli.

16- Primler;

- Kulüp yöneticileri tarafından belirlenmeli,
- Antrenörler tarafından belirlenmeli,

- Teknik direktör tarafından belirlenmeli,
- Sporcularla yöneticilerin ortak kararıyla belirlenmeli,
- Takım kaptanı tarafından belirlenmeli,
- Diğer.

17- Primler;

- Müsabakaya göre değişmeli,
- Sporcuların beklentisinden çok olmalı,
- Sporcuların beklentisinden az olmalı,
- Oyuncuya göre değişmeli,
- Galibiyette veya başarıda oyuncunun rolüne göre verilmeli,
- Oyuncunun popülaritesine göre verilmeli.

18- Primlerin yüksekliği;

- Saldırgan yapar,
- Motive eder,
- Kendini kaybettirir (Havalara girme),
- Disiplini bozar,
- Strese sokar.

19- Primlerin azlığı;

- Amatör ruhu ortaya çıkarır,
- Saldırgan yapar,
- Motivasyonu düşürür,
- Kendine güveni azaltır,
- Disipline eder,
- Strese sokar.

20-Sporcu adaylarına:

- Ortaokul itibaren eğitim bursu verilmeli,
- Lise döneminde eğitim bursu verilmeli,
- Üniversite döneminde eğitim bursu verilmeli,
- Üniversiteye girme garantisi verilmeli.

21- Dünya şampiyonalarında kaçınıcı dereceye kadar ödül verilmelidir ki motivasyonu arttırıcı olsun?

- Rekortmen ve şampiyon sporcuya,
- İlk üçe,
- İlk beşe,
- İlk yediye,
- İlk ona.

22- Avrupa şampiyonalarında kaçınıcı dereceye kadar ödül verilirse motivasyonu arttırır?

- Rekortmen ve şampiyon sporcuya,
- İlk üçe,
- İlk beşe,
- İlk yediye,
- İlk ona.

23- Yurtiçi müsabakalarda kaçınıcı dereceye kadar ödül verilmelidir?

- Rekortmen ve şampiyon sporcuya,
- İlk üçe,
- İlk beşe,
- İlk yediye,

- İlk ona.

24- Sporcu açısından en ağır ceza:

- Para cezasıdır,
- Takımdan atılmadır,
- Mağlup olmaktır,
- Kampa alınmamaktır,
- Utandırılmak, rezil olmaktır,
- Ödül alamamaktır.

25- Disiplinsiz davranan sporculara:

- Para cezası verilmeli,
- Yedeğe alınmalı,
- Kadrodan çıkarılmalı,
- Sözle ihtar edilmeli,
- Antrenman sayısı arttırılmalı,
- Ödülden mahrum edilmeli.

26- Sporcular arası çatışmalarda:

- Ceza hemen verilmeli,
- Ceza arkadaşlarının önünde verilmeli,
- Ceza ertesi gün verilmeli,
- Çatışma görmezlikten gelinmeli,
- Durum yöneticilere bildirilmeli,
- Durum aileye bildirilmeli.

27- Ceza:

- Davranışları baskı altında tutar,
- Acı vericidir,
- Ceza konusu tartışılmalıdır,
- Ceza verilmeden önce bir kez ikaz edilmelidir,
- Geciktirilmeden verilmelidir.

28- Aşağıdakilerden hangisi sporculara verilen cezalar sonucunda ortaya çıkar?

- Onlarda kaygı, nefret, kin ve saldırgan davranışlara sebep olur,
- Cezalanan sporcular zamanla cezaya alışırlar ve cezayı arttırmak gerekebilir,
- Cezalandırılan davranışlar yerine istenilen davranışları kazandırır,
- İlk defa sporcularını cezalandıran antrenör, iyi neticeler aldığı görünce disiplinde ceza yolunu tercih eder.

29- Takım sporlarında, mağlubiyet durumunda ceza:

- Yalnız sporculara verilmeli,
- Antrenörlere verilmeli,
- Hem sporcu hem de antrenöre verilmeli,
- Ceza verilmemeli,
- Teknik direktör ve yöneticilere de verilmeli.

30- Ödüllerin verilmesinde:

- Yurtiçi müsabakalardaki başarılarla daha fazla verilmeli,
- Dünya ve Olimpiyat şampiyonalarındaki başarılarla daha fazla verilmeli,
- Avrupa şampiyonalarındaki başarılarla daha fazla verilmeli
- Akdeniz şampiyonalarındaki başarılarla daha fazla verilmeli,
- İslam ülkeleri spor oyunlarında daha fazla verilmeli,
- Türkiye şampiyonalarında daha fazla verilmeli.

31- Antrenörler maç ve karşılaşmalar öncesinde dikkatlerini toplamak için sporcuları:

- Tokatlamalıdır,
- Alay etmelidir,
- Benliklerini yaralayıcı şekilde konuşmalıdır,
- Tahrik etmelidir,
- Şaşırtıcı sözlerle ilgi çekmelidir.

32- 1982 Anayasasının sporun kitlelere yayılması ve başarılı sporcuları koruma hükümleri doğru olarak uygulanmakta mıdır?

1-EVET

2-HAYIR

33- Spor faaliyetlerinde verilecek ödüller amatörlüğü ihlal eder mi?

1-EVET

2-HAYIR

34- Ödül yönetmeliğine göre verilen ödüllerin gerçekten hak kazananlara verildiğine inanıyor musunuz?

1-EVET

2-HAYIR

35- Yurtiçi ve yurtdışı müsabakalarda başarılı olan sporcular yanında kulüplerine ve antrenörlerine de ödül verilmeli midir?

1-EVET

2-HAYIR

36- Dünya ve Avrupa şampiyonalarında dereceye girenler aynı tür ödülü mü almalıdır?

1-EVET

2-HAYIR

37- Ödülün alt ve üst sınırlarını belirleyici kriter olarak Avrupa şampiyonaları mı alınmalıdır?

1-EVET

2-HAYIR

38- Belirlenmiş olan ödüllerde dereceye girmemiş olsa da gayretli sporculara tercih hakkı tanınmalı mıdır?

1-EVET

2-HAYIR

39- Ödül olarak verilecek sosyal konutun yeri ve cinsi ile, yerli binek otomobillerin cinsi Gençlik ve Spor Genel Müd.'nce kurulacak bir komisyonca müsabaka öncesinde belirlenmeli midir?

1-EVET

2-HAYIR

40- Birçok cezadan sonra alınan ödülün daha etkili olacağına inanıyor musunuz?

1-EVET

2-HAYIR

41- Birçok ödülün sonra alınan cezanın etkili olacağına inanıyor musunuz?

1-EVET

2-HAYIR

42- Spor kulüplerinde uygulanan prim sistemi sizce doğru mudur?

1-EVET

2-HAYIR

43- Sizce sporcular hakkında çıkarılan ödül yönetmeliği değişmeli midir?

1-EVET

2-HAYIR

44- Aldığınız ödüller sizin kendi kendinizi öğrenmenizi, emir vermenizi olumlu yönde etkilemekte midir?

2-HAYIR

45- Aldığınız ödülleri kendiniz hakkındaki benlik tasavvurunuzu olumlu yönde etkilemekte midir?

1-EVET

2-HAYIR

46- Antrenörler sporcular arasındaki çatışmaları emirle mi çözmelidir?

1-EVET

2-HAYIR

47- Antrenörler sporculara cezayı kendisi vermeli ve sporcuyu gruptan ayırmalı mıdır?

1-EVET

2-HAYIR

48- Antrenörler sporculardan gelen teklifleri reddetmeli midir?

1-EVET

2-HAYIR

49- İyi sporcularla mukayese etmeden önce sporcuların bireysel gelişimleri dikkate alınmalı mıdır?

1-EVET

2-HAYIR

50- Sporcuların başarısızlıkları yetenek eksikliğine bağlanmalı ve onların gelişimleri görmezden gelinmeli midir?

1-EVET

2-HAYIR

10. ÖZGEÇMİŞ

1976 yılında Afyon'da doğdu. 1993 yılında girdiği özel yetenek sınavında Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunu kazandı. Atletizm uzmanlık dersi alarak 1997 yılında mezun oldu. Aynı yıl Kütahya İmam Hatip Lisesi'ne Beden Eğitimi Öğretmeni olarak atandı.

Araştırmacı şu anda Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda Araştırma Görevlisi olarak görev yapmaktadır. Araştırmacı evli ve bir çocuk sahibidir.

11. TEŞEKKÜR

Yapmış olduğum çalışmada benden yardımlarını esirgemeyen; Yrd.Doç.Dr. Burhan ÇUMRALIGİL'e, Yrd.Doç.Dr. Ahmet SANIOĞLU'na, Araş. Gör. Özden TAŞGIN'a, Arş. Gör. Nurtekin ERKMEN'e, Arş. Gör. Halil TAŞKIN'a, istatistiki hesaplamalarda yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman TOZLUCA'ya, tezimin ingilizce özetini yazan Tuğba TAŞGIN'a ve Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunda okuyan öğrencilere teşekkür ederim.

